

VIZYON

TÜRKİYE MUSİKİ ESERİ SAHİPLERİ MESLEK BİRLİĞİ DERGİSİ

Müziğin Dijital Gelişimi

Ben Fero
Ezhel
Yener Çevik

Müziğin Dizi ve Filmlerdeki Önemi

Ender Akay
Cem Yıldız
Sunay Özgür
Tamer Süerdem
Korhan Futacı

Kadın Eli Değmiş Şarkılar

Billur Yapıcı ile Rock Müzik Üzerine

Pop Müzik

Emrah Karaduman
Gökhan Özen
Bilal Sonses

Aşıklık Geleneği ve Yaşayan Aşıklar-2

Mürsel Sinan Uğursu
Dertli Divani

Haklarınız Mesam ile Güvence Altında

Başkan'ın Mesajı

Prof. Dr. Murat Şenel Önalı
Yönetim Kurulu Başkanı

Değerli Meslektaşlarım,
İstanbul 1. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesinin, 03.03.2020 tarihi itibarıyla MESAM Yönetim Kurulu'na tevbiren atanma kararı ile başlayan görev süremiz; korona virüs tedbirleri kapsamında 28.03.2020 tarihinde yapılması planlanan 16. Olağan Genel Kurulumuzun iptal edilmesi nedeniyle, görevimiz genel kurul toplantısının yapılacağı ikinci bir tarihe kadar devam etmektedir.

Görev süremizde Geçici Yönetim Kurulu olarak önceliğimiz; üye hak ve çıkarlarını gözeterek meslek birliğimizin olağan işlerini devam ettirmek olmuştur. Önceki dönem kurul kararlarına istinaden, MESAM lehine olan faaliyetlerin yürütülmesinde meslek birliği teamüllerini gözeterek Yönetim Kurulu toplantılarımızı aksatmadan her hafta yerine getirdik.

Öncelikli olarak Mart ayında ülkemizde tedbirlerin alınmaya başlandığı Covid - 19 salgını nedeniyle, hem çalışanlarımızın hem de üyelerimizin sağlığını düşünerek 23 Mart tarihi itibarı ile MESAM merkez ve Ankara ofislerinde çalışan personelimizin, evlerinden daha güvenli ve sağlıklı bir şekilde faaliyetlerine devam etmeleri için, gerekli her türlü koşulu sağlayarak tüm iş ve işlemlerin devamlılığı konusunda hassasiyetle davrandık.

Bu süreçte üyelerimizin ihtiyaç ve taleplerine cevap verebilmek adına dağıtım planlamalarımızda değişiklikler yaparak dağıtımı öne aldık. Mart ayından bu yana toplam brüt 88.637.642,06 TL tutarında telif dağıtımı gerçekleştirdik.

Pandemi sürecinde;

• 23.03.2020 tarihinde T.C. Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy Başkanlığında ve müzik meslek birliklerinin katılımı ile gerçekleşen toplantıda talep ve önerilerimizi ilettik.

• Müzik alanındaki meslek birlikleri ve diğer alanlardaki 24 meslek birliği, POPSAV Vakfı, TOBB Kreatif Endüstriler Meclisi ile pek çok toplantıya katılarak sektörde yaşanan sıkıntılar ve çözümüne ilişkin görüş alışverişinde bulunduk.

• Özel Sağlık Sigortası yeni dönemi için DEMİR SAĞLIK VE HAYAT SİGORTA A.Ş. ile anlaşma yaparak 1.931 üyelerimizin faydalanmasını sağladık.

• Litvanya Meslek Birliği (AKKA) ile mekanik haklar sözleşmesi, Hindistan Meslek Birliği (IPRS) ile karşılıklı temsilcilik sözleşmesini ve İspanya Meslek Birliği (UNISON) ile temsilcilik sözleşmeleri imzaladık.

• Online gerçekleşen CISAC Genel Kurulu ve CISAC & BIEM tarafından organize edilen seminer ve toplantılara katıldık.

• Meslek Birliğimizin faaliyet alanı ve işleyişi ile ilgili tüm bilgilerin yer aldığı "MESAM BİLGİLENDİRME KİTAPÇIĞI"nı hazırladık.

• Alanında ilk yerel yazılım olan MESAM Octopus Management Right System'in isim tescilini alarak ikinci faz üye web hizmetleri ve lisanslama faaliyetlerine ilişkin modülü çalışmalarını tamamladık.

• Alınan kararlar doğrultusunda MESAM Kurumsal web sayfasının yenilenmesi çalışmalarını tamamlayarak, siz değerli üyelerimiz ve müzik kullanıcılarının hizmetine sunduk.

• Televizyon ve radyo kuruluşlarıyla 2019 lisans sözleşmelerini tamamladık. 2020 yılı lisans sözleşmelerine ilişkin görüşmeler devam etmektedir. Pandemi sebebiyle ara vermek durumunda kaldığımız umumi mahal lisanslama faaliyetlerimize kontrollü biçimde sahadaki anlaşmalı olduğumuz hukuk büroları ile sürdürdük.

Sözleşme havuzumuza bini aşkın sözleşme ilave ettik. Ulusal ve yerel radyo-tv kanalları, sahaya yeni giren dijital müzik/film platformları ile de anlaşmalar yapılmaya devam edilmektedir.

• CISAC & ICMP öncülüğünde kardeş meslek birliği MSG ile mevcut hukuki ihtilafların sulhen çözüme kavuşturulması ve yeni iş birliği protokolü imzalanmasına yönelik görüşmeleri sürdürdük.

• MESAM VİZYON Dergimize resmi literatür kimliği kazandırılarak ISSN numarası (Uluslararası yayın tanımı) alınmıştır.

• T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, salgın döneminde temel ihtiyaçlarını karşılayamayan eser sahipleri, müzisyen, yorumcu ve müzik emekçilerine yapacağı maddi destekten üyelerimizin de faydalanabilmesi için MESAM Dijital Müzik Arşivi Projesi'ni hayata geçirdik.

Sayın mahkeme tarafından atanan Geçici Yönetim Kurulu Üyeleri ve MESAM'ın birer asıl üyesi olarak üstümüze düşen her türlü görevi sorumluluk bilinci ile eksiksiz ve kusursuz tamamlama gayreti içinde olduk. Pandemi sürecinde iş akışının devamı ve faaliyetlerimizin aksamaması adına canla, başla çalışmalarını sürdüren başta genel sekreterimiz Av. Zeynep Öztürk Özkan olmak üzere, tüm personelimize, Yönetim Kurulu üyeleri ve sizler adına sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Görevimizi teslim edeceğimiz güne kadar çalışmalarımızı, yine aynı hassasiyetle devam ettireceğimizi bildirir, dünyanın ve ülkemizin zor koşullardan geçtiği bu dönemde, bütün üyelerimize sağlık, huzur ve barış dolu bir yıl dileriz.

Türkiye Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliği (MESAM) adına İmtiyaz Sahibi
Prof. Dr. Murat Şenel Önal

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Salih Turhan

Yayın Koordinatörü
Aylin BEYDİLLİ

Danışma Kurulu
Doç. Dr. Müslüm Akdemir
Dr. Gökten Ay
Ferruh Gencer

Grafik Tasarım
Fikri Hür Reklam Ajansı
www.fikrihurajans.com

İletişim
MESAM
Sıracevizler Cad. Esen Sok.
Saruhan Plaza
No: 6 Kat: 6 34381
Bomonti - Şişli - İstanbul

E-posta: mesam@mesam.org.tr
Telefon: +90 212 296 99 10
Fax : +90 212 296 99 24 - 26
Whatsapp Hattı: 0530 053 59 29

ISSN: 2757-5586

İçindekiler

03

Başkan'ın Mesajı

06

Turgay Erdener

08

Pandemi Sürecince Müzik Dünyası

Kaan Çağlayangöl

09

Dijital Müziğin Gelişimi

Ben Fero
Ezhel
Yener Çevik

17

Müziğin Dizi ve Filmlerdeki Önemi

Ender Akay
Cem Yıldız
Sunay Özgür
Tamer Süerdem
Korhan Futacı

26

Aşıklık Geleneği Ve Yaşayan Aşıklar

Mürsel Sinan Uğursu
Dertli Divani

30

Kadın Eli Değmiş Şarkılar

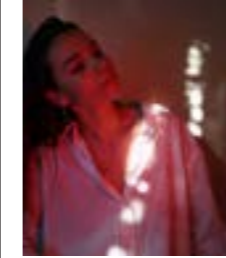
Dilek Türkan

32

Rock Müzikte Kadın Sesi

Billur Yapıcı

34

Sanatçı Nedir, Kime Sanatçı Denir?

Prof. Dr. Murat Şenel Önal

40

Pop Müzik

Emrah Karaduman
Gökhan Özen
Bilal Sonses

42

Ustalar Saygı Söz Müziğın Kalp Atışıdır.

Sezen Cumhuri Önal

42

Akın Ok

İle Akrostiş Sanatı Üzerine

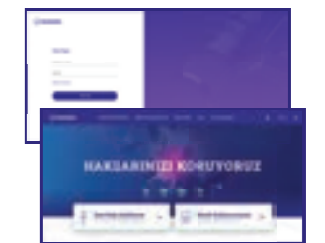
48

Mesam'dan Haberler

Mesam Octopus Rights Management System

49

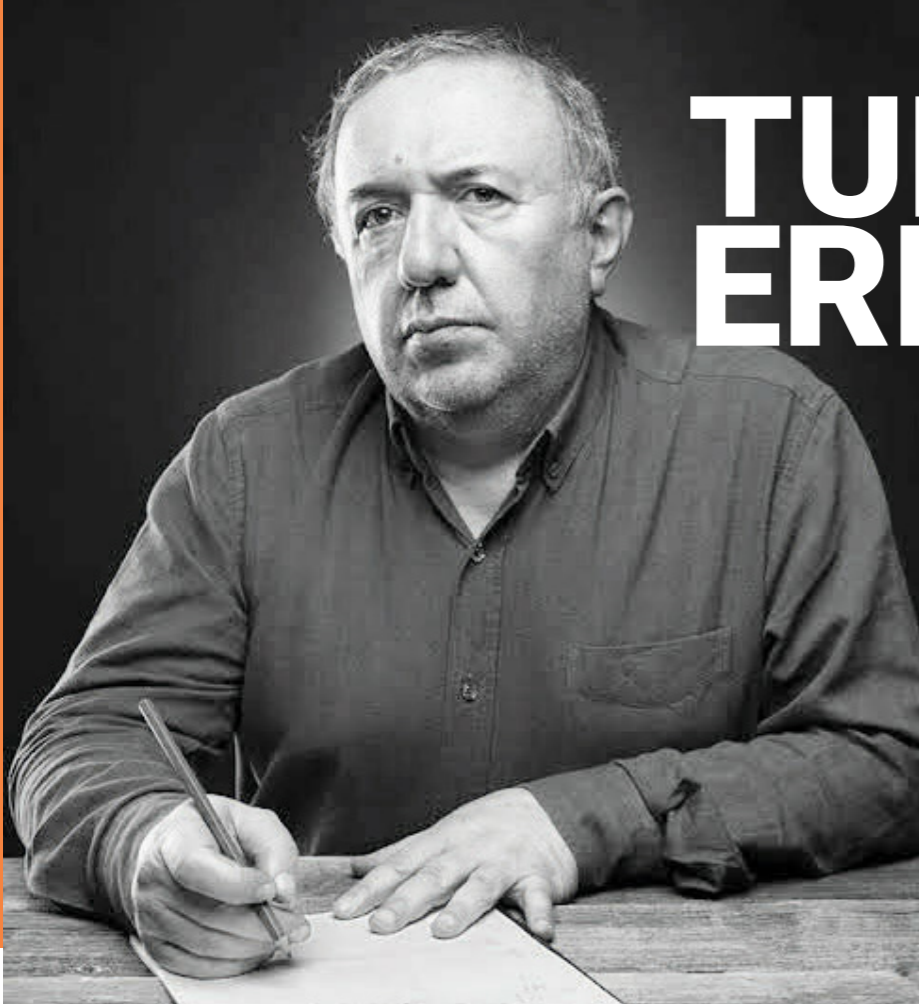
Mesam Web Sitesi Üye Giriş Portalı

50

Kitap Önerilerimiz

TURGAY ERDENER

“ Bestecinin ömrü, özgün bir dil yaratmak için arayışla geçmelidir. ”

Ropörtaj:
Dr. Göktaç Ay

Nasılısınız? Kendinizi kısaca anlatır mısınız?

Gümüşhane’de doğdum, babam topografı. 1963’te görev gereği Ankara’ya tayin oldu ve Ankara’da ilköğretimimi tamamladım. İlkokulda okuduğum sırada evimize yakın bir okulda hafta sonunda yapılan müzik kurslarına katıldım ve mandolin öğrendim. Kurs öğretmenimin ısrarlı yönlendirmesiyle Ankara Devlet Konservatuvarı’nın sınavlarına girdim ve Piyano bölümünde okumaya başladım. Piyano öğretmenim Kamuran Gündemir ve Solfej öğretmenim İlhan Baran’la çalışmaya başladım, özellikle İlhan Baran’ın üzerimde derin etkileri olmuştur. Lise çağına geldiğimde öteden beri düşlerini kurduğum Kompozisyon Bölümü’ne geçtim. Burada piyano öğrenimime Selçuk Gündemir ile devam ettim. Erçivan Saydam ile Teori, Nevit Kodallı ile Kompozisyon çalıştım. Mezun olur olmaz Ankara Devlet Konservatuvarı’nda öğretmenliğe başladım. Bu yıl Eylül ayında Konservatuvardan emekliliğimi istedim, Maltepe Üniversitesi Konservatuvarından gelen teklif üzerine Maltepe Üniversitesi Konservatuvarı’nda

Ekim 2020 itibarıyla çalışmaya başladım.

Öğrencilik yıllarımda arkadaşlarım için müzikler yazdım, bunlar “oda müziği” türünden çalışmalardı, ayrıca Tiyatro Bölümü’nde okuyan arkadaşlarımın “sahne müziği” gereksinimlerini karşılamaya çalıştım ki, bu benim hayatımda çok önemli bir rol üstlendi. Yaşamım boyunca tiyatro için müzik yapmayı sürdürdüm. 1980’lerde az da olsa orkestra için denemelerim oldu. 1980’lerde bir başka ilgi alanım da gitar oldu. Değerli müzisyen arkadaşım Ahmet Kanneçin’in kılavuzluğuyla gitar için eserler yazdım. 1990’larda Selva’nın da hayatıma girmesiyle şarkılar da hayatıma girdi. Gerek halk türküsü uyarlamaları, gerek tiyatro müziklerimden seçmeler, gerekse bestelediğim şarkılar için çok emek verdim. Selva’nın çok iyi yorumculuğu, şarkıcılığı, çalışkanlığı 2000, 2011, 2013 ve 2019 yıllarında CD albümlerinin yapımını kaçınılmaz kıldı. Her CD albümünün kamuya sunulmasının ertesi günü yeni yapmak istediği şeyleri konuşuyorduk.

1990’ların başında ilk operetim “İstanbulname’yi” (libretto yazarı: Ferdi Merter)

yaptım. Bu yıllarda artık orkestra yapıtları da bestelemeye başlamıştım. 1998’de bestelediğim “Afife” bale müziği (Koreografi: Beyhan Murphy) ile müziğimde yeni bir dönem başlamıştı. Afife bale müziği çok ilgi topladı. Arkasından Mavi Gözlü Dev (Koreografi: Uğur Seyrek) bale müziği geldi.

2000’lerin başlarında iki “Senfoni” besteledim. Müziğimde sonraki dönüm noktası; Arp, Klasik Kemeçe, Ud ve Kanun için “İstanbul’un Ağaçları” adlı müzik ile, “Yaylı Çalgılar Dördülü” oldu. Bu eserlerle birlikte “makamsal müziğimizin çeşnilerini” tabiri caizse müziğime davet ettim. Sonrasında cesaretini ve müzisyenliğini beğendiğim kanuni Ahmet Baran’ın seslendirmesi için “Kanun Konçertosu” geldi.

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği ASD görev yapıyorsunuz... Bütün besteleme tekniklerine açıksınız, ama kendi kavrayışınızla yarattığınız “özgün teknikler paletinden” yararlanıyorsunuz. Kısaca; belirli bir stilin, akımın bestecisi olmak yerine, “özgün bir dil yaratmaya” çalış-

şıyorsunuz. Neden?

Bestecilikte “ustalık” çok önemlidir ama, daha da fazla önemli olan “özgün bir dil yaratmaktır”, bu sebeple bestecinin ömrü arayışla geçmelidir. Ben de besteci olarak, “kendime özgü”nün peşine düştüm, elbette bu macerada gerek “kendi ulusal mirasım”, gerekse “dünya müzik tarihi mirası” yönlendirici rol oynamaktalar.

Sizin için Hacettepe Üniversitesi “Ankara Devlet Konservatuvarı’nın beynidir” diyorlar. Ne güzel! Ankara Devlet Konservatuvarı, kuruluş amaçları çizgisinde yürüyor mu?

Ankara Devlet Konservatuvarı ülkemizdeki ilk konservatuvardır. Diğer birçok konservatuvarın öğretim kadrosu bizim okul tarafından sağlanmıştır. Dolayısıyla, okulunun hatasıyla, sevabıyla; önemli sayılabilecek ölçüde, ülke müziğine hizmet ettiğini düşünüyorum. Konservatuvarların üniversitelere bağlanmasıyla, kuruluş amaçları dışına ister istemez çıktıklarını düşünmekteyim. Olumlu yönleri de oldu bu değişikliğin, olumsuz yönleri de oldu elbette. Yaz sonunda Maltepe Üniversitesi Konservatuvarı müdiresi Sayın Prof. Çiğdem İyicil’in teklifi ve çağrısıyla Ankara Devlet Konservatuvarındaki görevimden ayrılıp “Maltepe Üniversitesi Konservatuvarı’nda” göreve başladım.

Korona virüs dünyayı durdurdu ve herkesi eşitledi. “Her şey farklı olacak” diyor, siz; genel olarak, ama özellikle Güzel Sanatlar-Müzik alanında aynı görüşte misiniz? Tespitletlerinizi bizimle paylaşır mısınız?

Ülkemiz ne yazık ki temel alanlarda gelişimini henüz olgunlaştıramadığından, Güzel Sanatlar - Müzik alanları halen lüks olarak sayılmaktadır. Ve halk, bu alanları gerçek ihtiyaç alanları olarak görmediği için, sanat özenli yaklaşımlarla karşılanmıyor, dolayısıyla gerçek anlamda sanat desteklenmiyor. Ayrıca sanat alanı, günlük ticari eğlence alanlarıyla da karıştırılıyor. Pandemi ise, zaten zor durumda olan sanat alanını iyiden iyiye güçsüzleştirmiştir.

Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün “En hakiki mürşit ilimdir; fendir. İlim ve fennin dışında rehber aramak dikkatsizliktir, bilgisizliktir, yanlışlıktır” veciz sözünün, 2020’de toplumumuzda anlaşıldığını söyleyebilir miyiz?

Durumumuza bakıp, anlaşıldığını söylemek safdillik olur.

Bir röportajınızda “Devrimin Operası olmalıydı” demişsiniz. Ne anlatmak istiyorsunuz?

Devrimden kastettiğim Cumhuriyet devrimiydi, toplumumuzun padişahın kulu olmaktan kurtulup, “Cumhuriyetin eşit yurttaşı” olması. Şimdiye kadar bestecilerimizin bu önemli dönüşümü layığınca ele aldıklarını düşünmüyorum ki, benim de sorumluluğum var bunda elbette.

Sizin; İki bale müziği, bir müzikal, üç konçerto, biri korolu olmak üzere iki senfoni, çok sayıda oda müziği, küçük topluluk eşlikli şarkınız bulunuyor. Bu şarkıları da, komalı sesleri de başarıyla

söylemesiyle tanınan sevgili eşiniz Sn. Selva Dolun Erdener için yazıyorsunuz. Bir sanatçı ile evli olmak işlerinizi kolaylaştırıyor mu? Bu başarı da pay kimin?

Bir sanatçı ile evli olmak kuşkusuz ki birçok işi kolaylaştırıyor, anlaşılma kolaylığı sağlıyor. Selva’nın başarısında benim ne kadar payım varsa, benim başarımda da Selva’nın o kadar payı vardır.

MESAM’ın çalışmalarından haberiniz var mı? Değerlendirir misiniz?

MESAM üyesiyim, çok geniş ölçüde olmasa da MESAM’ın çalışmalarından haberdarım. Telif hakları ülkemizde çok yeni bir konu. Biraz da Avrupa Birliği “uyum süreçleri” bir nebze bu alandaki çalışmalarını hızlandırmış olmalı.

Mesam-Vizyon Dergisi adına, verdiğiniz bu önemli bilgiler için teşekkürler...

Mesam-Vizyon’da beni konuk ettiğiniz için, Size ve Danışma Kurulu Üyelerine çok teşekkür ederim.

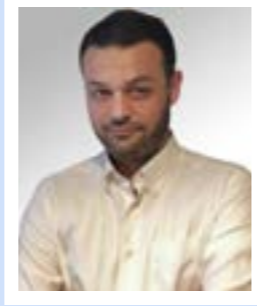

“

Ben de besteci olarak, “kendime özgü”nün peşine düştüm, elbette bu macerada gerek “kendi ulusal mirasım”, gerekse “dünya müzik tarihi mirası” yönlendirici rol oynamaktalar.

”

Pandemi Sürecince Müzik Dünyası

Kaan Çağlayangöl

PANDEMİ DÖNEMİNDE MÜZİSYENLERİN SORUNLARI VE ÖNERİLER

Mart ayından bu yana tüm dünyada meydana gelen ve devam eden pandemi dönemi, müziği ve dolayısı ile müzisyenleri olumsuz bir şekilde etkiledi. Kapalı ve açık hava mekanlarda yapılan konserlerin iptal olması, restaurant, bar ve cafe gibi işletmelerle müziğin belirli kurallara dayalı olarak yapılması ve bunların sonucunda oluşan gelir kaybı şüphesiz müzisyenlerin yaşam koşullarına olumsuz olarak yansdı.

Bu süreçte alternatif bir takım çözümler de bulunmadı değil. Online konserler ve online derslerle birlikte online festivaller yapılmaya gayret ediliyor. Fakat internet ve bağlantı sorunları sözünü ettiğimiz etkinliklerin başarı şansını bir hayli azaltıyor. En azından bugüne kadar denenmiş olan örneklerden bu izlenimi edinmek zor değil.

Covid-19 ve beraberinde oluşan pandemi dönemi ile ilgili oluşan olumsuz etkilenme durumu bir süre daha devam edecek gibi gözüküyor. Seyircilerin olmadığı her müzik etkinliği (konser, dinleti) eninde sonunda ne müzisyenlere ne de ekranları başında olanlara pek de tat vermiyor. Her şeyin ötesinde bu tür online etkinliklere olan ilgi son derece az oluyor.

Diğer yandan, elde başka bir çözüm de olmadığı için, bu tür "uzaktan" yolları denemekten başka bir çare de açıkçası gözüküyor. İnternet bağlantılarının daha hızlı olduğu, çekim kalitelerinin daha iyi olduğu, mikrofonlama tekniklerinin daha özenli olduğu bir takım çözümler bu süreçte belki üretilebilir. Çünkü senkronizasyon bu tür online yayınların en büyük problemi olmaya devam ediyor. Ücret ödeyerek ya da ödemeyerek, ekranları daha doğrusu bilgisayarları başında herhangi bir konseri ya da etkinliği online olarak seyredecek olan kişi ya da kişilerin dikkatini en çok çeken konu bağlantının kesintisiz ve görüntü ile birlikte ses kalitesinin iyi olmasından başka bir şey değil.

Teknolojinin; gerek görüntü gerekse ses anlamında eskiye nazaran ileride olması, bu anlamda bir avantajı da beraberinde getiriyor. Elbette sözünü ettiğim avantaj durumunu tetikleyen bir diğer konu ise, bu tür

online kayıtlara donanım anlamında para yatırılması. Çünkü teknolojinin nimetlerinden faydalanmak için para "olmazsa olmaz" bir araç durumunda. Örneğin kaliteli bir mikrofon veya kaliteli bir ses kartı beraberinde ister istemez yüksek fiyatları da akıllara getiriyor. Sözünü ettiğim bu konu kayıt ve sunuş ile ilgili kısımları içeriyordu. Covid-19 ile birlikte pandemi döneminin bir diğer boyutu ise müzisyenlerin, daha doğru bir ifade ile müzik emekçilerinin hakları ile ilgili olan kısmı. Piyasada çalışan ünlü ve ya ünsüz tüm müzisyenlerin belirli bir kasesi ve yevmiyesi mevcut. Kimi müzisyenin parasal olarak daha az kimi müzisyenin daha fazla ücret alması durumu geçmişten bugüne olan bir durum.

Pandemi döneminde kısıtlı olarak gerçekleştirilen konserlerin veya programların ücretleri de kısıtlı olmak durumunda kaldı. İş öyle bir hale geldi ki; müzisyenlerin çoğu aldıkları kaşeleri neredeyse yarı yarıya düşürmek zorunda kaldılar. İşletmelerin de zor durumda olduğunu hesaba katarsak, öyle ya da böyle müziğin devamlılığının sağlanması için, konunun tüm taraflarının biraz fedakarlık göstermesi gerektiği gerçeği ortaya çıkıyor. Hem işletmenin varlığını devam ettirmesi gerekiyor, hem de müzisyenin temel ihtiyaçlarını karşılaması gerekiyor. Müzisyenler için pandemi dönemi iki gerçeği daha gün yüzüne çıkardı. Bunlardan birisi "sosyal güvencelerinin" olması, diğeri ise "sendikalaşma süreçlerinin" mutlaka tamamlanması.

Çünkü Covid-19 dönemi bir gün bittikten sonra Covid-20 ya da Covid-21 gibi bir dönemin başlamayacağını kimse garanti edemez ve edemeyecektir.

Dolayısı ile müzisyenler, taban birimden olsa bile mutlaka sosyal güvencelerini korumak ve aramak zorundalar.

Sendikalaşma ise müzisyenler için bir güvence ve haklarını koruyan kurumsal bir kimlik olması açısından büyük bir önem arz ediyor. Pandemi döneminden çıkartılacak en önemli iki dersin sosyal güvence ve sendikalaşma olacağını düşünüyorum.

3 Büyük Şehrimiz başta olmak üzere tüm Türkiye'de "müzisyen sendikaları" bir an önce kurulması veya var olan sendikaların güçlenerek tüm ülkeye yayılması gerekiyor. Aksi takdirde ilk ciddi olağanüstü bir durumda yine olan müzisyenlere olacaktır. Müzisyenlerin haklarını yine müzisyenler korumalı ve geliştirmeli.

Covid-19 gibi bir virüs ve beraberinde ortaya çıkardığı mecburi bir pandemi durumu şüphesiz ilk önce müzik başta olmak üzere tüm sanat dallarını etkiledi. Sadece ülkemizde değil, tüm dünyada müzisyenler büyük bir sıkıntı yaşıyorlar. Dünyanın ekonomik olarak en refah ülkeleri bile az da olsa sözünü ettiğim sıkıntıları yaşadılar. Avrupa ve Amerika seviyesinde müzisyenlerin bir araya gelmeleri artık kaçınılmaz bir durum olarak karşımızda duruyor. Müzisyenler için gün birlik olma günü. Hem müzik için hem meslekleri için.

*Müzik Yazarı

BEN FERDİ

Genel olarak müzik türlerinin pek çoğunda elektronik tınılara doğru bir geçiş söz konusu. Sizce bu yönelimin genel bir sebebi var mı?

Bu durumun, hayattaki genel teknolojik gelişme ile ilgili olduğunu düşünüyorum. İnsanlar bu tınılara genel anlamda alışıyor, teknoloji ile işler kolaylaşınca bu duruma alışmışlık ve sempati de artabiliyor. Bu da hayatta her noktaya yansıdığı gibi, müzik zevklerine de yansıyor olabilir.

Elektronik, rap ve indie müziğin müzik piyasasında baskın bir türe dönüşme-ye başlaması sizce ne ifade ediyor?

Yıllar boyunca hem icra edilen hem de yatırım yapılan kültür sanat dalları genelde tür olarak standart ve alışagelmış şeyler. Artık

dünyayı gözlemlemek eskiye göre çok kolay. Standarda erişmek insanları tek başına tatmin etmek için yetersiz kalınca, bir çok ilgi alanlarında alternatiflere göz atılmaya başlandı.

Günümüzdeki dijital müzik yayıncılığının müzisyenler için daha özgür ve bağımsız bir ortam sağladığını düşünüyor musunuz?

Tanım olarak, %100 günümüz ve yeni nesil bir sanatçı olduğum için eski tip yayıncılıkla ilgili bir tecrübem olmadı. Daha özgür ve bağımsız olma konusunda eskiye göre daha rahat mı bilmiyorum ama şu an dijital yayıncılık çok daha büyük bir çabukluk ve zaman tasarrufu sağlıyor. Bir albüm çıkarmak için, eskiye göre çok daha az sayıda insan çalışması yeterli. Öncelerde sadece kaset, CD basımı için ne kadar farklı sektör

ve insan gerekiyordu. Şimdi bundan daha az akıl ve fizik mesai ile çok daha fazla insana ulaşmak mümkün. Tabii bu avantajları doğru kullanmak için de güncel dönemden anlamak lazım.

YouTube, Soundcloud, Spotify, iTunes, Deezer, Fizy gibi kimisi ücretli kimisi ücretsiz pek çok dijital müzik platformu arasından, özellikle alternatif müzik yapanlar için, en etkili ve verimli ortamın hangisi ya da hangileri olduğunu düşünüyorsunuz?

Harika soru, teşekkürler. Piyasayı gözlemlemektense sistemi gözlemlemek bence en doğrusu. Bir sene öncesine kadar en etkili ve verimli ortamın hangisi ya da hangileri olduğuna ilişkin %100'e yakın bir doğru sıralama yapabiliyordum. Ancak 2020 senesinde o kadar fazla gelişme oldu ki...

Bir müzisyen için, YouTube bence klip başarısı ve popülarite göstergesi. Ancak, global müzikal başarının birincil göstergesi olan platform kesinlikle Youtube değil. Türkiye'de Youtube çok izleniyor. Rakamlar Türkiye için anlam ifade etse de, global anlamda bir kıstas değil. En doğru yer son yıllarda tartışmasız Spotify'dır. Spotify son zamanlarda olduğu gibi yoğun bir kullanıcı katılımına devam eder, Tiktok'un ve oradan gelen kişilerin etkisi ile, müzikten çok şarkı platformuna dönmeye başlarsa, belki gözler Apple Music'e dikilebilir. YouTube Music'i unutmamak lazım, ancak o daha yeni, onu henüz hiç çözemedim :)

Müzik dünyasındaki dijitalleşmenin yaratım sürecine bir etkisi olduğundan söz edilebilir mi? Eğer varsa bunun nasıl bir etki olduğunu düşünüyorsunuz?

Kesinlikle evet. Sanatçıya göre de değişmeyecek bir durum bu. Şarkıyı kaydedip, tek maille aranjöre gönderebiliyorsunuz. O kişi de hemen işine başlayabiliyor. Bitince de tek bir ses dosyası yükleniyor, paylaşılıyor. Fiziksel zahmeti çok az. Bunlar tabii teknoloji sayesinde, artık kullanmayan geri kalacaktır.

Dünya genelinde fiziksel albüm satışlarının oldukça düşük olduğu bir zaman diliminde yaşıyoruz. Dijital yayıncılık ise son sürat gelişmeye devam ediyor. Bu durumun alternatif müzik yapanlar için yarattığı avantajları/dezavantajları ve müzik piyasasının geleceği hakkındaki fikirlerinizi öğrenebilir miyiz?

Avantajları çok. En büyük dezavantajı reket. Size kolaysa herkese kolay oluyor ve kafaya koyunca yapmak da mümkün. Ama günümüz dünyasında rekabet artık sonuza kadar olacak. Çok insan var, çok da arayışta olan insan var. Böyle bir ortamda sıyrılabilmek için hem farklı bakmak hem de çok çalışmak gerekiyor.

Dijital çağda, müzik dünyasında kalıcı ve farklı olmak için sizce neler yapmak gerekiyor?

Aslında her konuda olduğu gibi, dengeleri sağlamak. Tabii bu yeni düzen çok farklı. Örnek çok, benzer çok, üretim de piyasa büyüdüğü için son zamanlarda arttı. Kalıcı olmak için her işi iyi ve belirli bir kalite seviyesinde yapmak gerekiyor. İnsanların aklına 'O iyi yapar, yapınca dinlenir' gibi bir düşünceyi sokabilmek en büyük başarı. O zaman sizi ne dönem etkiler, ne de yeni platform. Farklı olmak ise bence biraz yapı meselesi. Doğuştan gelen bir şey gibi.

Türkiye'de müzik sektöründe telif hakları meselesiyle ilgili neler düşünüyorsunuz? Sizce telif hakları yete-

rince kapsamlı biçimde korunabiliyor mu?

Şimdiye kadar hiç büyük bir sorunla karşılaşmadım. Kendi örneğime bakarak konuşursam, günümüzde telif hakları meselesinde sistem detaylı ve kaçak vermeyecek bir yapıda gözüküyor. Raporlandırma detaylı ve açıklayıcı; bunu mümkün kılan siz ve sizin gibi sanatçıların yanında olan kurumlara teşekkür ediyorum.

Şu sıralar yeni nesilden en çok kimleri takip edip, dinliyorsunuz?

ABD, Almanya ve Türkiye hiphop'unda tarzıma uyan herkesi açıp en az bir kere dinliyorum. Çok üretim var, günü gününe bakmak da zor oluyor, ancak genel olarak son 1 sene en çok dinlediğim sanatçı Lil Baby.

Ufukta yeni albüm ya da EP çalışmaları var mı?

Almanya'dan bir sanatçı ile güzel bir featim var. Klip düşünüyoruz, git-gel'ler açıldığında. Türkiye hiphop'unun demirbaşlarından,

BİR MÜZİSYEN İÇİN, YOUTUBE BENCE KLİP BAŞARISI VE POPÜLERİTE GÖSTERGESİ.

gençliğimde ve halen çok dinlediğim Cash Flow ile de rap ve trap'i harmanladığımız bir şarkımız var. Ardından bir solo proje var. Sonrada sololar devam edecek.

İlginiz için çok teşekkür ederim. İçi çok dolu ve yerinde sorularınızı cevaplarken büyük keyif aldım. Sanatçının, emekçinin, hakkı olanın yanında durduğunuz için çok teşekkürler.

Sağlıkla.

RAZIL

G enel olarak müzik türlerinin pek çoğunda elektronik tınlara doğru bir geçiş söz konusu. Sizce bu yönelimin genel bir sebebi var mı?

Sonuçta elektronik bir çağdayız, uzun bir süredir elektronik tınlara hayatın ve dolayısıyla da müziğin içinde. Bu bir yandan çağımızın bir getirisi olması ve aynı zamanda sanatçıların sınırlarını artırmaları, yani limitlerini keşfetmelerine olanak sağlaması olduğunu düşünüyorum. İnsanlar genelde elektronik müzik dediklerinde akıllarına "abi bir tuşa bastı müzik oldu yahu" gibi şeyler geldiği için (ki bu bence yanlış) yine de bazı noktalarda haklılık payları da olabilir. Ama bundan ziyade zaten bizim "iyi elektronik müzik" dediğimiz şeyler, bu sınırların zorlanabileceği, bu limitlerin görülebileceği, insanların yaratıcılıklarını keşfedebildikleri örnekler oluyor. O yüzden elektronik tınlara geçişin sebebi bu olabilir. Yine de bu da zaten bir yandan akustiğin güzelliğini de artıyor gibi geliyor. Çünkü elektrik kesildiği zaman turntable çalamazsın.

Elektronik, rap ve indie müziğin müzik piyasasında baskın bir türe dönüşmeye başlaması sizce ne ifade ediyor?

Şöyle söyleyebilirim, müzik tarihi ve politik tarih dönemlerle, fazlarla dolu. Bu da onlardan biri. Bu zamana kadar birçok eser yapıldı müziğe dair. Uzun bir süredir hâkim tür, Türkiye açısından "Türkçe pop" dersek ve bu uzun süredir aynı, uzun süredir sabit giden bir dönem olduğu için belki de hani insanlar artık yeni şeyler, daha fazla alternatif,

duymaya alışkın olmadıkları ama yeni yeni duydukları ve hoşlarına giden şeylere yöneliyorlar gibi geliyor bana. Çünkü elektronik rap ile "indie" müzik dediğiniz zaman birçok alt janrası olması, (rap'in de öyle indie müziğin de öyle) biraz bu müziklerin heyecanını korumasını da sağlıyor diye düşünüyorum.

Youtube, Soundcloud, Spotify, iTunes, Deezer, Fizy gibi kimisi ücretli kimisi ücretsiz pek çok dijital müzik platformu arasından, özellikle alternatif müzik yapanlar için, en etkili ve verimli ortamın hangisi ya da hangileri olduğunu düşünüyorsunuz?

Aslında bunların arasında "en etkili şudur, budur" denecek biri yok. Çünkü bu platformların hepsinin, bir diğerinde olmayan, kendine has bir özelliği var. Bu yüzden size sunduğu şeye göre en uygun olan, en etkili diye düşünüyorum. YouTube'a bakarsan bir video platformu, Soundcloud'da maddi bir getiri yok veya Spotify, iTunes, Deezer, Fizy bunlar da daha çok müzik platformu. O yüzden kullanımına göre verimliliklerinin ve etkinliklerinin değiştiğini düşünüyorum.

Müzik dünyasındaki dijitalleşmenin yaratım sürecine bir etkisi olduğundan söz edilebilir mi? Eğer varsa bunun nasıl bir etki olduğunu düşünüyorsunuz?

Kesinlikle böyle düşünüyorum, evet. Çünkü artık üretici, sanatçı kendi istediği gibi üretiyor. Onu bağlayan çok bir şey kalmıyor. Kendisi, dijital müzik platformlarıyla arasındaki bağlantıyı daha kolay kurabiliyor. Bu yüzden

artık müzisyenler kendi başlarına bir şirket gibi davranabiliyorlar. O yüzden kesinlikle daha özgür ve bağımsız bir ortam sağladığını düşünüyorum. Kendimden düşünürsem yaratım sürecimde dijitalleşme bana daha özgür, daha bağımsız bir kafa veriyor diyeyim. Dijitalleşmenin yaratım sürecine etkisi, bütün kaynaklara ulaşımın daha kolay olması. Bu yüzden sanatçının yaratıcı etkileşiminin artmasına ve sanatçılar arasındaki iletişimin daha bireysel ve daha kolay olmasına sebep olduğunu düşünüyorum.

Dünya genelinde fiziksel albüm satışlarının oldukça düşük olduğu bir zaman diliminde yaşıyoruz. Dijital yayıncılık ise son sürat gelişmeye devam ediyor. Bu durumun alternatif müzik yapanlar için yarattığı avantajları/dezavantajları ve müzik piyasasının geleceği hakkındaki fikirlerinizi öğrenebilir miyiz?

Durumun aslında alternatif müzik yapanlar için yarattığı avantajlar bol. Fiziksel albüm çağında bu iş bir mal ticareti gibiydi diyebiliriz. Çünkü ortada fiziksel bir meta vardı. Bir CD'yi götüren kargonun benzin parasına kadar bir ekonomisi vardı bu işin. Böyle olunca tabi fiziksel albüm dünyasında, alternatif bir sanatçı olmak kolay iş değildi. Plak şirketi anlaşman yoksa sen de yoktun. Birçok şeyin süzgecinden geçmen gerekiyordu, tek başına yapabileceğin bir iş değildi. Bu yüzden alternatif müzik yapanlar için yarattığı avantaj, bir plak şirketinin direktifleri altında değil de daha kendine göre müziğini yapabilmek oldu.

Aslında ben isterim ki fiziksel olarak müzik devam etsin. Bu arada bir plak piyasası oluştu gibi. Bir nostaljisi hem de sesinin bir tadı olması plağı öne çıkardı. CD ve disket konseptinden çıkıldı gibi. Fiziksel olarak da öyle bir piyasa yarattığını düşünüyorum dijital yayıncılığın.

Müzik piyasasının geleceği şu yönde gidebilir, iyice artık her şey çözülüp, sanatçı ve direkt olarak dinleyicisi arasında olabilir, yani blockchain teknolojisiyle birlikte, sanatçıyla dinleyen arasındaki köprüler kılabilir. Bunun yanında kesinlikle şekli-işleyişi değişecek. Şu anki gibi de olmayacak muhtemelen, belki bu söylediğim gibi de olmayabilir ama tek diyebileceğim müzik sürekli değişen bir şey, müzik piyasasının geleceği de sürekli sabit kalacak bir şey olmayabilir.

Dijital çağda, müzik dünyasında kalıcı ve farklı olmak için sizce neler yapmak gerekiyor?

İster dijital çağ ister fiziksel çağ fark etmiyor. Kalıcı ve farklı olmak için kalıcı ve farklı olmak gerekiyor. Farklı olmak çabıyla elde edilebilen bir şey değil maalesef. Farklı olmak farkındalıkla olan bir şey diye düşünüyorum. Kalıcı olmak da aslında her şeyin geçici olduğunu anlamakla geliyor diye düşünüyorum. Böyle olduğu zaman kalıcı ve farklı olabilirsiniz.

Türkiye'de müzik sektöründe telif hakları meselesiyle ilgili neler düşünüyorsunuz? Sizce telif hakları yeterince kapsamlı biçimde korunabiliyor mu?

Dijital çağa geçmekten bahsettik. Türkiye'de telif haklarının yeterince kapsamlı korunması için, uluslararası dijital servislerin yarattığı gelirlerden, eser sahiplerinin teliflerinin daha etkin bir şekilde toplanması gerektiğini düşünüyorum. Şu an bu konuda biraz daha işin başında olduğumuzu düşünüyorum Türkiye olarak.

Şu sıralar yeni nesilden en çok kimleri takip edip dinliyorsunuz?

Herkesi takip edip dinliyorum. Yeni nesil gümbür gümbür geliyor, hepsiyle de gurur duyuyorum açıkçası. O kadar çok var ki şu an tek tek söyleyemeyeceğim. Açın dinleyin playlist'lerden çalsın, aksın gitsin yani o derece seviyorum yeni nesli.

Ufukta yeni albüm ya da EP çalışmalarını var mı?

Var, olmaz mı! Nefes aldıkça albüm ve EP çalışmalarımız olacaktır diyebilirim. Sonuna kadar müzik!

“ İSTER DİJİTAL ÇAĞ İSTER FİZİKSEL ÇAĞ FARK ETMİYOR. KALICI VE FARKLI OLMAK İÇİN KALICI VE FARKLI OLMAK GEREKİYOR. ”

YENER ÇEVİK

Genel olarak müzik türlerinin pek çoğunda elektronik tınılara doğru bir geçiş söz konusu. Sizce bu yönelimin genel bir sebebi var mı?

O seslerin daha popüler olmasından kaynaklı. Her müzik türünün içinde elektronik sesleri duymaya başladık.

Elektronik, rap ve indie müziğin müzik piyasasında baskın bir türe dönüşmeye başlaması sizce ne ifade ediyor?

Artık bağımsız müzisyenlerin kimseye bağılı olmadan tamamen hisleriyle yaptıkları sesler kendi dijital sunum yaptıkları yerlerden her yere dağıldı.

Günümüzdeki dijital müzik yayıncılığının müzisyenler için daha özgür ve bağımsız bir ortam sağladığını düşünüyor musunuz?

Kesinlikle.

Youtube, Soundcloud, Spotify, iTunes, Deezer, Fizy gibi kimisi ücretli kimisi ücretsiz pek çok dijital müzik platformu arasından, özellikle alternatif müzik yapanlar için, en etkili ve verimli ortamın hangisi ya da hangileri olduğunu düşünüyorsunuz?

YouTube

Müzik dünyasındaki dijitalleşmenin yaratım sürecine bir etkisi olduğundan söz edilebilir mi? Eğer varsa bunun nasıl bir etki olduğunu düşünüyorsunuz?

Dijitalleşme belli tekeli yıktı. Şimdilerde plakçıların değil müzisyenlerin ve bunu kendi platformlarında icra edenlerin devri başladı.

Dünya genelinde fiziksel albüm satışlarının oldukça düşük olduğu bir zaman diliminde yaşıyoruz. Dijital yayıncılık ise son sürat gelişmeye devam ediyor. Bu durumun alternatif müzik yapanlar için yarattığı avantajları/dezavantajları ve müzik piyasasının geleceği hakkındaki fikirlerinizi öğrenebilir miyiz?

Pozitif üretici ve müzik yapan için kesinlikle avantajı var.

Artık kendi kanalından yayın yapan ve sürekli üreten sesler ve sanatçılar kazanacak.

Dijital çağda, müzik dünyasında kalıcı ve farklı olmak için sizce neler yapmak gerekiyor?

Üretmek, ama kimseye sormadan sadece kendi dinlemek istediğini sunmak. Gerisi geliyor zaten.

Türkiye’de müzik sektöründe telif hakları meselesiyle ilgili neler düşünüyorsunuz? Sizce telif hakları yeterince kapsamlı biçimde korunabiliyor mu?

Meslek birliğimiz gereğince çalışıyor ve taleplerimize anında müdahale yetisine sahip. Tabii ki her geçen gün daha da gelişiyor, iyileştirmeler yapılıyor.

Şu sıralar yeni nesilden en çok kimleri takip edip, dinliyorsunuz?

Duyduğum herkese kulak veriyorum.

Ufukta yeni albüm ya da EP çalışmaları var mı?

Var tabii. Eşime yazdığım "SARI KIZ" gelecek ve "LELELE" buradan haber etmiş olalım sevenlerime.

“
ARTIK KENDİ KANALINDAN YAYIN YAPAN VE SÜREKLİ ÜRETEBİLEN SESLER VE SANATÇILAR KAZANACAK.
”

MÜZİĞİN DİZİ VE FİLMLERDEKİ ÖNEMİ

Ender Akay
Cem Yıldız
Sunay Özgür
Tamer Süerdem
Korhan Futacı

ENDER AKAY

Dizi veya film müziği üretmeyi seçmenizin sebebi nedir?

Çocukluğumdan beri film müziklerine hep ilgilim vardı. Doğal bir seçim oldu diyebilirim. İlk beste çalışmalarım hep görsel hayaller üzerine kurulu enstrümantal müziklerdi. 'Bu müzikle kimse beni dinlemez' diye bir kanı geliştirmiştim o zamanlar. Sonra Ses Mühendisliği okuyarak hem müzik dünyası içinde kalmak hem ses tasarımı ile film endüstrisini tanımak gibi bir yola girdi hayatım. 99 senesinde Kedi Müzik'i kurduktan sonra ortaklarımla önce reklam sonra film müzikleri yapmaya başladık. Dizi film endüstrisi daha yeni yeni geliyordu 90'lı yılların başında. İlk dizi müziğimizi 2004 senesinde yapmaya başladık fakat birçok dizi gibi reyting kurbanı olan dizilerden biriydi. O zamanlar film ve dizi müziği benim için aynı şeylerdi. Bugün ise çok farklı.

Film müziği (ya da genel olarak 'Görsel Müzik' diyorum) aslında bir müzisyene çok büyük özgürlükler tanıyan bir medya. Kendini bir hikâyeye odaklayarak, içinden gelen müziği o hikâyeye özdeşleştirerek üretmek, farklı bir kendinden öğrenme yöntemi. Müziğin hikayeye birleşmesi beni her zaman çok etkilemiştir. Bu vesileyle müziğin tüm soyutluğundan sıyrılıp resimle vücut bulması, film müziğine olan ilgimi her zaman canlı tutmuştur.

Dizi ve film müziği yapmanız için gelen teklifleri kabul etmeniz sizi etkileyen şey nedir?

En başlarda sadece film müziği yapma isteğiydi. Hangi film olursa olsun mutlaka yapmak isterdim. Sonraları hikâyeye ve müziğe ayrılan dünyaya önem vermeye başladım. Bazen ne kadar denesek de olmayan, uyum yakalanamayan işler de oldu. Artık biraz daha seçici olmaya özen göstermek gerekiyor. Ama bu ancak zamanla birkaç

iş yaptıktan ve sonuçlarını gördükten sonra anlayabileceğiniz bir süreç. Sanırım bugünden itibaren hikâyeye ve müziğin işlevsel görevi etkili olur bu kararlarda. Kişisel duygularınızın hikâyeye ile ne kadar özdeşleştiği de önemli rol oynar tabii ki. Ne kadar profesyonel olsak da buna dikkat edilmeli diye düşünüyorum.

Bir TV dizisinin müziklerini yaparken üzerinde en çok durduğunuz ve üretim aşamanızı en çok etkileyen faktörler nelerdir?

Dizi müziklerinin ilk başlangıç aşaması hep bir ana tema bulmak üzerine kuruludur. Senaryoyu okuduktan sonra yönetmen ve prodüktörün kurmak istedikleri dünyayı anlamak ilk çıkış noktamızı oluşturur. Sonraki aşamada diziye hâkim olan öğeleri anlamak, karakterleri tanımak, hikâyenin kurulu olduğu dünya ile yakınlaşmak önem kazanır. Dizi müziklerine özel durumlardan biri müzik üretiminin, her bölüm ve sezona yayılan uzun bir süreçten geçmesi ve son bölüme kadar üretimin sürmesidir. Dizi filmlerinin (özellikle Türk dizilerinde),

sürekli gelişen eklektik yapısı bir şekilde müzik üretimini de etkiler. Her giren yeni karakterle, gelişen hikâyeye ile yeni müzikler üretmek gerekebilir. Bu durumda da değişimlere uyumlu bir müzik yapısı yaratmak ama var olan dili sürdürebilmek en çok üzerinde durduğumuz faktörlerden biri olur.

Sizce bir dizi ve film müziğinin başarılı ve kalıcı olmasının sırrı nedir?

Bu cevabı zor olan bir soru. Bir görsel müziğin genel başarısı daha çok dinleyicinin/seyircinin beğenisine bırakılmış bir durum. Genel hikâyeye içinde var olan duygu dünyasını en iyi yansıtabilen müzik bence başarılıdır. Ama kalıcılığı filmin başarısıyla da doğru orantılıdır. Bazen tek başına başarılı olsa da filmin/dizinin başarısızlığı müziği de gölgede bırakabilir. Yani ikisi el ele. Film ve müziğin bütünleşmesi kendi içinde bir başarı iken, filmin/dizinin popüler alanda beğeni görmesi müziği de kalıcı kılar.

Türk dizilerinin ve filmlerinin yurt dışında yayınlanması ve çok ses getirmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Buna sevinsem de daha çok yolumuz olduğunu düşünüyorum. Maddî başarı her zaman yeterlilik belirtisi değildir. Hatta bazen başarının getirdiği yetinme duygusu, gelişimi engelleme tehlikesi taşır. 'Bu tuttu, buna devam edelim'. Burada Popüler başarıdan çok üretimsel başarıya odaklanmak gerekir. Oyunculukların, teknik alt yapının, senaryo yazımı, yönetmenlik ve tüm prodüksiyon aşamalarının gelişmesini gözlemlemek gerekir. Dünyanın en başarılı işlerine baktığımızda onlarla karşılaştığımızda, nerede olduğumuzu, ne kadar yol alabildiğimizi analiz edebilmek çok önemli. Yine de bu başarı dizi ve film sektörümüzü geliştirmeye devam ediyor. Dünyaya daha çok açılmamız gerekir.

Yurt dışında yayınlanan Türk dizileri ve filmleri sizce Türkiye'nin tanıtımında ne kadar etkin bir rol oynuyor?

Bence oldukça etkili bir rol oynuyor. Ama her zaman doğru bir rol mü oynuyor bilemiyorum. Biz dünyaya açıldıkça, dünya bizim kültürümüzle etkileşim halinde olunca tabii ki hem farklılıklarımızı hem de ortak noktalarımızı anlama imkânı buluyor. Bilinmeyen olmaktan çıkıp, sürekliliği olan bir iletişim kanalı açıldığında, tanışıklık ve kültürel alışveriş artar. Bu da farklı kültürlerin birbirlerine katkısını artırarak gelişmelerini destekler. Bu etkileşim yabancılık duygusundan uzaklaştırıp iletişimi kolaylaştırır. Film ve diziler bu güce ve sorumluluğa sahip en etkin araçlardan bence. O yüzden yaptığımız

iş farklı bir özenle yaklaşmamız gerekir. Bir dinleyici olarak yurtdışında müziklerini beğendiğiniz film veya dizilerin hangileri olduğunu bizimle paylaşabilir misiniz?

Çok fazla var. Ama seçmem zor. Yine de ilk aklıma gelenler; Amelie, Moulin Rouge, Game of Thrones, Rome, Breaking Bad, My Brilliant Friend, Pirates of the Caribbean, Peaky Blinders vs...

Dizi ve film müziği ile ilgilenen genç müzisyenlere tavsiyeleriniz nelerdir?

Başlangıçta kendilerini akışa bıraksınlar. Her şeyi ancak zamanla öğrenecekler. Hem endüstriyi tanımak hem yapılan başarılı örnekleri çalışmak için kendilerine zaman ayırmaları gerekecek ve bunun için tabii ki bol bol dinlemek, seyretmek. Profesyonel endüstride, çalışacakları yönetmen ve prodüktörleri anlamaları, iletişim yeteneklerini geliştirmeleri de şart. Bu müzik üretmek kadar önemsenmesi gereken bir konu. Çok iyi bir müzisyen olmak, çok iyi film veya dizi müziği yapabilecekleri anlamına gelmiyor ne yazık ki. Sonuçta kolektif yapıda üretilmiş bir ürünün parçası olmak zorundalar. Bu bambaşka bir süreç ve eğitim. Kendi müzisyenliklerini de geliştireceği kesin. Başarısızlıktan korkmadan hata yapa yapa ama sürekli üreterek ve vazgeçmeyerek.

CEM YILDIZ

“ En büyük faktör zaman! Dizinin atmosferi, sahne müzik uyumu. ”

Dizi veya film müziği üretmeyi seçmenizin sebebi nedir?

Başlangıçta bilinçli olarak tercih edip yönelmiş bir sektör değildi. Zaten 2000'lerin başında Türkiye'de biraz daha dizi/film müzikleri ön plana çıkmaya başladı. Aria ve Kırak'ın bu sektöre katkıları da buna öncülük etmiştir bence. Benim için ise; enstrümanist / solist olmanın dışında besteci kimliğim ile üretime başlamam, solo ve grup olarak bir takım projeler akabinde ilk olarak dizi müzikçi olarak yaptığımız Hırsız Polis dizi müzikleriyle dijital platformdaki yakaladığım başarı her şeyin başlangıcı oldu.

Dizi ve film müziği yapmanız için gelen teklifleri kabul etmeniz sizi etkileyen şey nedir?

Açıkçası ilk zamanlar hep dram, dönem işleri arka arkaya gelmeye başladı. Tecrübesizlikten teklif ayırt etmeden her okuduğum projeyi kabul etmeye başladığım bir süreçti. Dram

işler üstüme yapışıp kaldı bu sebeple film müziklerini ters köşe yapıp komedi türünden seçtim. Şimdi ise, 16 yıldır sektörün içinde olarak artık teklifleri hikaye ve karakterlerin yanı sıra yapımcı, kanal ve yönetmene göre değerlendiriyorum.

Bir TV dizisinin müziklerini yaparken üzerinde en çok durduğunuz ve üretim aşamanızı en çok etkileyen faktörler nelerdir?

En büyük faktör zaman! Dizinin atmosferi, sahne müzik uyumu. Çok kısa zamanda bir sinema filmi süresince müzik üretip bunu bir bölüme sığdırmaya çalışıyoruz bunun için de scoring en çok üzerinde durduğum şey oluyor.

Sizce bir dizi ve film müziğinin başarılı ve kalıcı olmasının sırrı nedir?

Hikaye, karakter hepsi bağlantılı çember gibi düşünün yaptığınız her tema karakter ile özdeşleşiyor özellikle sözlü eserler çok daha kalıcı ve sırrı da bana göre tek bir tema üzerinden varyasyonlar üretmek.

Artık sezonda aynı anda birden fazla iş yayınlandığı için buna şu dönem net bir cevap vermek biraz zor. Eskiden bir hikayeyi okuduğumda alacağı ratingden, kaç sezon devam edeceğine kadar tahminde bulunabiliyordum şimdi dengeler değişmiş durumda. Dizi sürelerinin uzunluğundan ötürü artık ürettiğimiz müzikler dışında konsept dışı stok müzikler kullanmak zorunda kalıyoruz bu da işin özgünlüğünü yitirmesine sebep oluyor.

Türk dizilerinin ve filmlerinin yurt dışında yayınlanması ve çok ses getirmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Bir dönem Brezilya - Kore yapımları türk halkı tarafından büyük ilgi ile takip edilirdi. Şimdilerde ise, türk dizi- filmlerinin yurt dışında büyük ilgi görmesi ve bilinirliğinin artması manevî anlamda gurur verici.

Yurt dışında yayınlanan Türk dizileri ve filmleri sizce Türkiye'nin tanıtımında ne kadar etkin bir rol oynuyor?

Özellikle Ortadoğu ve Güney Amerika'da yayınlanan işleri düşünürsek Türkiye turizmine ve kültürüne büyük katkısı olduğunu düşünüyorum.

Bir dinleyici olarak yurtdışında müziklerini beğendiğiniz film veya dizilerin hangileri olduğunu bizimle paylaşabilir misiniz?

Mindhunter, True Detective, Call Me By Your Name, Let The Sunshine In, Handmaid's Tale,

Dizi ve film müziği ile ilgilenen genç müzisyenlere tavsiyeleriniz nelerdir?

Hazırlık ve üretim aşamasından tutun muhatap olduğunuz herkese karşı sabırlı olmayı gerektiren bir iş. Bunun farkında olup sabırlı olmaları ilk verilecek tavsiyem olabilir :)

Ayrıca yeni işleri takip edip, yeniliklere açık ve özgün olmaları, kendi seslerini bulmalarını da tavsiye ederim.

SUNAY ÖZGÜR

Dizi veya film müziği üretmeyi seçmenizin sebebi nedir?

Hayatımı müzik yaparak kazanma isteğim vardı. Rock gruplarında bas gitar çaldım fakat bunun yetmeyeceğinin farkındaydım. Reklam ve film müzikleri yapmayı umarak bir stüdyo açtık. Beklentim yüksek değildi, hatta kimse iş vermezse "Çekilmemiş Film Müzikleri" adında bir albüm yapardım diyordum kendi kendime. (Eğer henüz biri kullanmadıysa bence güzel albüm başlığı olur.)

Tanıdık bir şirket bazı projelerini düzenli olarak bize verdi. Beklediğimden fazla iş gelince görüntüye müzik yapmak meslek haline geldi. Biraz da yapıyla ilgili bir şey sanırım. Sahnenin önünde görünmek yerine kameranın arkasındaki prodüksiyon kısmında bulunmak daha tatmin edici gelmiş olabilir.

Dizi ve film müziği yapmanız için gelen teklifleri kabul etmeniz sizi etkileyen şey nedir?

- Parası
- Hikayesi
- Yapımcı, yönetmen gibi karar vericilerin ne istediklerinden emin olup olmamaları
- İş yapabileceğime inancım
- Bazen de sadece iyi bir izlenim

Yukarıdakiler önem sırasına göre değil. Bir projede hepsi olmak zorunda da değil. Bu kriterlerin hiçbirinin olmadığı işlerimin sayısı da az değildir.

Bir TV dizisinin müziklerini yaparken üzerinde en çok durduğunuz ve üretim aşamanızı en çok etkileyen faktörler nelerdir?

Sahnenin, sekansın, filmin "istenen" duygusuna yaklaşabilmek önemli. O duygu senaryo yazılırken bile ortaya çıkıyor zaten. Tabii kağıt üzerinde çok yakışacağı düşünülen bazı müzik tarzlarının filmin altına konduğunda hiç işlemediği de görülebilir.

yor, buna hazırlıklı olmak gerekir.

Filmi yapanın, çekenin zihninde dolaşan müziği çözmek gerekir. Bu her zaman önemli. Yönetmen hüzün deyince ne anlıyor müzikte? O tarafa gitmek gerekir. Hüzün tek bir bağlamıyla kısıp kısıp türkü söylemekse kocaman bir orkestrayla ürettiğiniz nefis bir balad hard diskinizde hiç kullanılmayanlar klasöründe yaşlanabilir.

"Buraya gergin bir müzik lazım" denen sahneye günlerce büyük orkestralı Hollywood gerilimi yaratmaya çalışırken aslında istenenin tek bir elektrik gitarın birkaç huzursuz akoru olduğu ortaya çıktığında insan biraz bozulabiliyor.))

Yapımcı ya da yönetmenin kafasında müziğin kabaca da olsa belirgin olmadığı durumlarda hedefe yönelik çalışmak zorlaşıyor.

Bazen filmin enstrümanını seçmekle başlamak da üretim aşamasının hedefe yönelik ilerlemesi için iyi bir yol olabilir.

Sizce bir dizi ve film müziğinin başarılı ve kalıcı olmasının sırrı nedir?

'Başarılı olmak' cümle içinde geçirmemeye çalıştığım ifadelerden biri. Çok göreceli. Kime, neye göre? Genelde çok satmayla ilişkilendiriliyor tabii ki.

Kalıcı olmak için önce birilerine ulaşmak gerekir ve sonra tekrar tekrar talep edilmesi halinde. Kalıcı olması için onu iyi saklamak gerekir ayrıca.

Dizi ya da film müziğinin kaderi genelde dizinin, filmin kaderine bağlı. İstisnalar, yani filmin unutulmasına rağmen müziğinin etkisinin devam etmesi ise daha çok sözlü şarkılar arasından çıkıyor.

Müziğinin filminden daha fazla ilgi gördüğü örnekleri çok bilmiyorum. Örneğin kendisi pek sevilen bir sinema eseri olmasa "The Godfather / Baba"nın güzel ana teması bu

kadar kalıcı olur muydu emin değilim.

Türk dizilerinin ve filmlerinin yurt dışında yayınlanması ve çok ses getirmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Film ve dizi müziği üreticisi tarafından bakıldığında bana, bize çok faydalı bir gelişme. Çünkü yurtdışı gösterimlerden doğan telif hakları dolayısıyla MESAM üzerinden gelir elde etmemiz söz konusu.

Genel anlamda film ve dizilerimizin dünyaya satılıyor olmasından büyük bir kültürel itibar edinip edinmediğimiz tartışmalı.

Yurt dışında yayınlanan Türk dizileri ve filmleri sizce Türkiye'nin tanıtımında ne kadar etkin bir rol oynuyor?

Çok etkin rol oynuyordur elbette. Ama unutmayalım ki sadece bilinmek itibar getirmiyor. Nasıl bilindiğiniz önemli. Türk dizileri, filmleri, kitapları, lokumu, kıyafeti, hukuku, bilimi, geleneği, ekonomisi vs. Türkiye'nin tanıtımında çok etkili elbette. Kimi olumlu kimi olumsuz.

Bir dinleyici olarak yurtdışında müziklerini beğendiğiniz film veya dizilerin hangileri olduğunu bizimle paylaşabilir misiniz?

Bu işlerde yıllar geçtikçe projenin bütününe 'çok beğenmek' ya da 'hiç beğenmemek', yerini nokta atışı bazı sahnelere dikkat kesilmeye bıraktı bende. "Aa bak burası güzel olmuş, helal olsun..." Dolayısıyla toptan beğenmek ya da hiçbirini beğenmemek zor. Meslek hastalığıdır belki de.

Kaç on yıl geçti bilmiyorum, kulağımda hala "The Million Dolar Hotel / Sırlar Otel" filminin müzikleri var. Çok hüzünlü bir trompet ve temiz kırılğan bir gitar. Belki sadece iki yerde çalmıştır ya da tüm filme yayılmıştır, şimdi hatırlamıyorum ama film, o müzik parçasıyla zihnimde saklı. 'Nokta atışı' ile demek istediğim buydu.

Klasikleşmiş, çok bilinen, klişe film müziklerinden birkaç tane sıralamak yerine sizin için bu soruyu hiçbir müzisyen olmayan ama tam anlamıyla sinefil altı arkadaşımıza gönderdim. Yani röportaj içinde röportaj yaptım.))

İşte sonuçlar:
Blues: "NCIS: New Orleans" - dizi
Elektronik/ Ambient: "Oblivion" - film
Klasik Rock: "Platoon / Müfreze" ve "Footloose / Yasak Dans" - film (ilki)
1960'lar: "Good Morning, Vietnam" - film
Dönemsel müzik: "Forrest Gump" - film
Senfonik: "The Piano / Piyano" - film
"Arizona Dream / Amerikan Rüyası", "Underground / Yeraltı", "Time of the Gypsies / Çingeneler Zamanı" (Goran Bregovic)

Dizi olarak son dönem Ramin Djawadi ("Game of Thrones / Taht Oyunları", "Westworld")

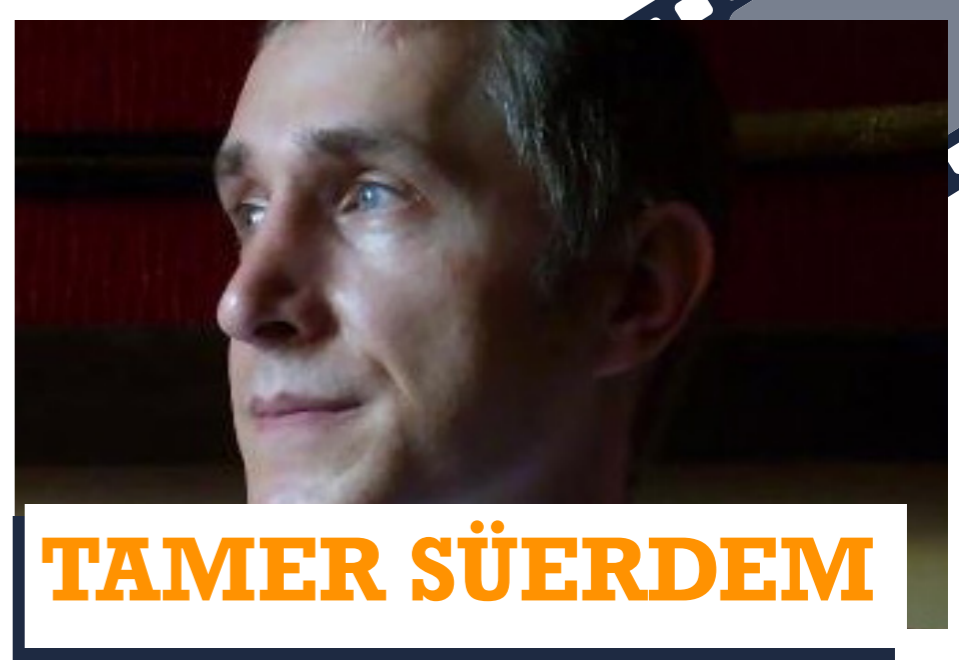
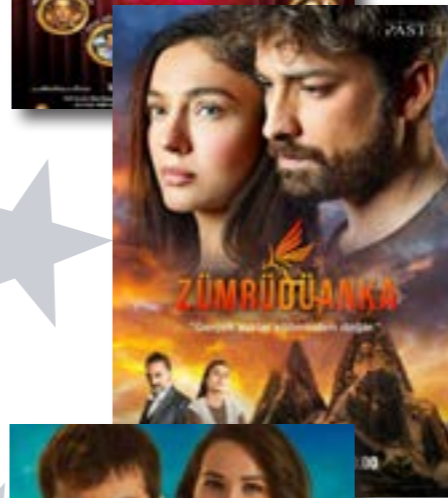
OST veya Orkestra: Thomas Newman, Hans Zimmer, Carter Burwell
Klasikler: Ennio Morricone, Nino Rota ve Nicola Piovani

"Interstellar / Yıldızlararası"
"Arrival / Geliş"
"Eternity and a Day / Sonsuzluk ve Bir Gün"
"The Last of the Mohicans / Mohikanların Sonu"
"Babylon Berlin" -dizi
Sergio Leone'nin Spagetti Westernleri'nin müzikleri
James Bond serisindeki "Golden Eye / Altın Göz"

Dizi ve film müziği ile ilgilenen genç müzisyenlere tavsiyeleriniz nelerdir?

Cevap oldukça uzatılabilir ama ben akılda kalması amacıyla kısa söyleyeyim: Kendinizi filmdeki oyuncuların biri gibi düşünün. Tavsiye edeceğim kritik nokta "Ben olsam filmi şöyle çekerdim, oyunu böyle oynardım, müziği şöyle yapardım" duygusundan çıkmanız gerektiği.

Yönetmenin, yapımcının vermek istediği duyguyu oynamak üzere çağırıldınız. Birinin bana dediği gibi: "Onu kendi filminde kullanırsın. Ben başka bir şey anlatıyorum, benim filmime müzik yap."

TAMER SÜERDEM

Dizi veya film müziği üretmeyi seçmenizin sebebi nedir?

Aslında bilinçli yapılmış bir seçim değildi. Uzun süredir çeşitli sanatçıların orkestralarında eşlik etmekteydim. Aynı zamanda işin mutfağı olan stüdyo kayıt teknolojisi ve eser düzenleme (aranje) konusuna da ilgi duymaktaydım. Askerlik görevimin bitmesinden sonra bir arkadaşımın tavsiyesi ve yardımıyla film müziği hayatımın bir parçası oldu. Bu arkadaşım hem hocam hem de bana bu mesleği kazandıran ustam Ali Asaf Otyam'dır. Film müziği dalında yüzlerce projeye imza atmış olan Ali Asaf Otyam'ın en az 4 yıl boyunca asistanlığını yaparak başladım. Elbette belli seviyede armoni ve kompozisyon bilgisine sahip olmanız gerekmekte ancak film müziği "film score" için yeterli değildir. Bütün bunların yanısıra "dramaturji" bilgisine de sahip olmanız gerçekliğin ilk öğrendiklerimin arasındaydı.

Dizi ve film müziği yapmanız için gelen teklifleri kabul etmeniz sizi etkileyen şey nedir?

Dizi ve film müziği diye farklı bir tanımlama aslında doğru bir tanımlama değil. Çünkü görsel medya üzerine çalışıyorsanız bu "film scoring" diye adlandırılır. Sinema filmi, televizyon filmi, dizi film, belgesel, reklam, tanıtım vs. tamamıyla görsel medya üzerine yapılan bir çalışmadır ve bunun uluslararası tanımı "film scoring" dir.

Gelen teklifleri değerlendirme konusuna değinecek olursak; günümüz koşullarında bu biraz hayal ürünü. Ya da rüyanızda göreceğiniz bir durum. Bu konuyu biraz açmak için son yıllarda sektörümüzde baş gösteren majör sorunlardan birinden bahsetmek istiyorum. Bildiğiniz üzere film ve dizi film projeleri yapımcı firmalar tarafından organize edilerek hayata ge-

çirilir. Ortaya çıkarılan yapıtlara da "eser" denilmektedir ve bu eserler üzerinde "yönetmen", "senarist" ve "müzisyen" aslı hak sahipleridir. Bu süreçte her yönetmen daha önceki çalışmalarını göz önünde bulundurarak istediği müzisyenle çalışma hakkına sahiptir. Kendi tercihi yoksa yapım firmasının konuyla ilgili yetkilisi sürece dahil olur. Ne yazık ki artık sistem bu şekilde ilerlemiyor. Neredeyse tüm yapımcılar özellikle müzik konusunda yaşadıkları sıkıntılardan kurtulmak amacıyla "müzik danışmanı" ya da "müzik direktörü" adı altında birtakım kişilerle süreci yürütmektedirler. İşte sorun burada başlıyor. Film Scoring hakkında en ufak bilgi ve birikimi olmayan, Film Scoring hakkında herhangi bir eğitimi olmayan sözde müzik direktörleri projede çalışacak müzisyeni belirlemede en etkili ve yetkili kişi oluyor. Hatta bu müzik direktörleri genç ve yetenekli öğrenci arkadaşlardan siparişle temin ettikleri eserlerden havuz oluşturarak ve sonrasında yine genç ve yetenekli bir bilgisayar operatörünü "scoring" cilik diye bir meslek dalı türetilip çalıştırmaktalar. Pratikte süreç şöyle ilerlemekte; işte sana bir havuz, bunlar duygusal temalar, bunlar gerilim temaları, bunlar da aksiyon, sen uygun gördüğün temayı uygun gördüğün sahnenin altına koy iş tamam. Evet iş tamam ama asıl sorun buradan sonra başlıyor. Bakıyorsunuz ki film scoring yerinde yeller esiyor. Drama ile alakası olmayan tematik yapılar ve asenkron çalışmalar projenin ayağına değil direk kafasına sıkıyor. Nasıl mı? İzleyici hiçbir zaman bunun teknik boyutunu göremez ancak projenin devamlılığını sağlayan en büyük koz izleyicidedir. Hatalı müzikler nedeniyle konsantrasyonu bozulan izleyici kanalı değiştirir, rating düşer ve iş yayından kaldırılır. Bu sadece yapımcının değil setteki çaycının bile bir sonraki projeye kadar evini geçindirememesi demektir. Sonuç olarak Yapımcıların bu konuda bilinçlenmesi ve mutlaka film scoring konusunda eğitilmiş ve tecrübeli müzisyenleri tercih etmesi gerekmektedir.

Bilgisi birikimi ve eğitimi olmayan hatta bir enstrumani bile amatörce çalabilecek düzeyde müzisyen olmayan müzik direktörleriyle sektör her geçen gün bataklığa gömülmeye devam ediyor. Şimdi sanırım en başta bunun neden hayal olduğunu anlatabilmişimdir. Ayrıca eğer seçme şansım söz konusu olursa film müziği hakkında bilgi ve birikimi olan yönetmenlerle çalışmayı tercih ederim. Bunun yanı sıra filmin içeriği, senaryo, oyunculuk ve prodüksiyon konusunda da belli standartlar seçim konusunda belirleyici olacaktır.

Bir TV dizisinin müziklerini yaparken üzerinde en çok durduğunuz ve üretim aşamanızı en çok etkileyen faktörler nelerdir?

Dizi filmin bildiğimiz üzere ana karakterleri bulunmaktadır. Hikayenin ana teması ile birlikte müzikal dokuyu koruyacak şekilde karakter temaları hazırlanır. Sonraki süreçte hikayenin devamlılığına göre film scoring yani doğru senkron (zamanlama), doğru tema ile sahneler kompozite edilir. Son derece yüksek konsantrasyon gerekmektedir. Çünkü sahnenin duygusunu çözememişseniz, sahne başka bir konuyu anlatırken siz yaptığımız müzikle bambaşka bir konuyu anlatırsınız ki sonuç komediye dönüşür. Aslına bakarsanız korku filminin altına cartoon yani çizgi film müziği yapmaktan hiçbir farkı yoktur. Bu nedenle dramaturji bilgisi, tüm müzik çalışmasından önce gelir. Dahil olduğunuz bir projede yapmış olduğunuz çalışmalar izleyici ve yapımcı tarafından taktirle karşılanıyorsa bizler için en büyük ödül budur.

Sizce bir dizi ve film müziğinin başarılı ve kalıcı olmasının sırrı nedir?

Çok basit bir cevabı var aslında. Filmin nasıl bir adı varsa ve bu filmin imzasıysa siz de filme dair ve film için yaptığımız müzikle o imzaya nokta koyar ve filmin bir parçası olursunuz. Yani film için yaptığımız müzik filmi anlatmalıdır. Sonuç olarak o filmin müzikleri film olmadan da filmi temsil eder. Soundtrack dediğimiz kavram zaten bunu ifade eder. Dolayısıyla film müziğinin kalıcı olmasını ve başarıyı yakalamış olursunuz.

Türk dizilerinin ve filmlerinin yurt dışında yayınlanması ve çok ses getirmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

— Açıkçası mantığım bu konuda beni zorluyor. Evet yıllardır bu sektörde çalışıyorum ve hayatımı bu sektörden kazanıyorum ancak bu birtakım gerçekleri inkar edebilmem anlamına gelmez. Şöyle bir örnek vereyim; Günümüzde çok ciddi izleyici kitlesi olan yabancı yapımlar, en az bir sezonluk tüm bölümleri sıfır noktasından yayın bandı çıkana kadar olan tüm süreçleri eksiksiz bir şekilde tamamlandıktan sonra yayımcı kuruluşlara teslim edilir. Bizde ise durum farklıdır. Yabancı projelerde standart bir

minutaj vardır; ön ve arka jenerikler hariç 45 dakikayla sınırlıdır. Bizler ise her hafta yeni bölüm için en az 150 dakika çalışmaktayız. Yani 150 dakikalık senaryo yaz, çekimleri tamamla, kurgu montaj aşamasını bitir, ses ve müziği tamamla aynı zamanda color correction uygulamasından geçir ve yayına ucu ucuna iş yetiştir. Böyle bir süreçte sanat, arananlar listesinde en son sırada bile yer alamıyor. Çünkü iş yayına yetiyecek. Teknik hatalar kepezilik boyutunda, birkaç örnek vereyim isterseniz; oyuncu evden çıkıyor üzerindeki elbise farklı köşeyi dönüyor elbise farklı. Başka bir oyuncu her farklı planda arabadan üç – dört kez iniyor. Çay bahçesinde her planda ve 10 saniye içinde dört kez garson masaya çay bırakıyor. Hele ki günlük dizilerde süreyi uzatmak adına oyuncuların dakikalarca anlamsız birbirlerine bakması tuz biber ekliyor. Bu ve bunlar gibi yüzlerce örnek sıralayabilirim ama daha da uzatmak istemiyorum. Bu sebeple dizilerimizin yurt dışında rağbet görmesinin mantığını henüz kavrayabilmiş değilim.

Sizce bir dizi ve film müziğinin başarılı ve kalıcı olmasının sırrı nedir?

Çok basit bir cevabı var aslında. Filmin nasıl bir adı varsa ve bu filmin imzasıysa siz de filme dair ve film için yaptığımız müzikle o imzaya nokta koyar ve filmin bir parçası olursunuz. Yani film için yaptığımız müzik filmi anlatmalıdır. Sonuç olarak o filmin müzikleri film olmadan da filmi temsil eder. Soundtrack dediğimiz kavram zaten bunu ifade eder. Dolayısıyla film müziğinin kalıcı olmasını ve başarıyı yakalamış olursunuz.

Türk dizilerinin ve filmlerinin yurt dışında yayınlanması ve çok ses getirmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

— Açıkçası mantığım bu konuda beni zorluyor. Evet yıllardır bu sektörde çalışıyorum ve hayatımı bu sektörden kazanıyorum ancak bu birtakım gerçekleri inkar edebilmem anlamına gelmez. Şöyle bir örnek vereyim; Günümüzde çok ciddi izleyici kitlesi olan yabancı yapımlar, en az bir sezonluk tüm bölümleri sıfır noktasından yayın bandı çıkana kadar olan tüm süreçleri eksiksiz bir şekilde tamamlandıktan sonra yayımcı kuruluşlara teslim edilir. Bizde ise durum farklıdır. Yabancı projelerde standart bir

—John Williams ve Hans Zimmer ve onların müziklerini kompozite ettiği tüm filmleri beğeniyorum.

Dizi ve film müziği ile ilgilenen genç müzisyenlere tavsiyeleriniz nelerdir?

—Genç müzisyen arkadaşlara en büyük tavsiyem müzik eğitiminden önce dramaturji eğitimi almaları olacak. Çünkü müzik eğitimi sonucu virtüöz bile olsanız, dramaturji bilgisi olmadan film müziği yapamazsınız. Önce sahnenin duygusunu çözmeniz gerekir ki sonra bunu müzik bilgisiyle müzikal olarak nasıl ifade edebileceğinizi tasarlayabilesiniz.

Dizi veya film müziği üretmeyi seçmenizin sebebi nedir?

Sinema sanatını her zaman çok sevmişimdir ve hatta özel ilgi alanım diyebilirim. Dolayısı ile bir film için müzik yapmam istendiğinde gerçekten çok mutlu oluyorum. Görselliği işitsellikle birleştirmek oldukça büyüül bir durum ve sanırım bu da en büyük motivasyon kaynağım.

Dizi ve film müziği yapmanız için gelen teklifleri kabul etmeniz sizi etkileyen şey nedir?

Atmosfer, hikaye ve yönetmenle olan birebir ilişkim...

Bir TV dizisinin müziklerini yaparken

üzerinde en çok durduğunuz ve üretim aşamanızı en çok etkileyen faktörler nelerdir?

TV dizileri sinemaya göre oldukça farklı dinamiklere sahip. Zaman faktörü en önemli rolü üstleniyor. Her zaman bir yarış söz konusu ve kaliteyi düşürmemek adına en baştan rasyonel bir şekilde bir takım kararlar vererek işe başlamanız gerekiyor...Çalışacağınız ekibin büyüklüğü, kullanılacak temaların ele alınış şekli vs. başta alınan kararlara göre şekillenmek durumunda kalıyor...Elinizdeki imkanlar ne ise yaratıcılığınızı da sonuna kadar o imkanlar dahilinde zorlamanız gerekiyor.

Sizce bir dizi ve film müziğinin başarılı ve kalıcı olmasının sırrı nedir?

Bir TV dizisinin müziklerini yaparken

Yönetmenin ve müzisyenin birbirini çok iyi anlaması ve fikirler bağlamında her zaman ortak noktaların bulunması gerekiyor. Film ve müzik aynı elden çıkmış gibi duruyorsa o zaman başarı yakalanmış oluyor sanırım.

Türk dizilerinin ve filmlerinin yurt dışında yayınlanması ve çok ses getirmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Ortada insanlığın ortak duygularına hitap eden işler var demektir. Ama çoğunluk her zaman haklı değildir onu da belirtmek isterim:)

Bir dinleyici olarak yurtdışında müziklerini beğendiğiniz film veya dizilerin hangileri olduğunu bizimle paylaşabilir misiniz?

En son Uncut Gems filminin müziklerini çok beğendiğimi söyleyebilirim. Ornette Coleman'ın Who's Crazy filmi için kaydettiği müziklerin de ayrıca hayranıyım.

Dizi ve film müziği ile ilgilenen genç müzisyenlere tavsiyeleriniz nelerdir? Her türlü denemeye açık olmak gerektiğini düşünüyorum zira film müziği sadece notalarla değil seslerle yapılan bir iş. O yüzden açık zihinler bu işte daha başarılı olacaktır.

KORHAN FUTACI

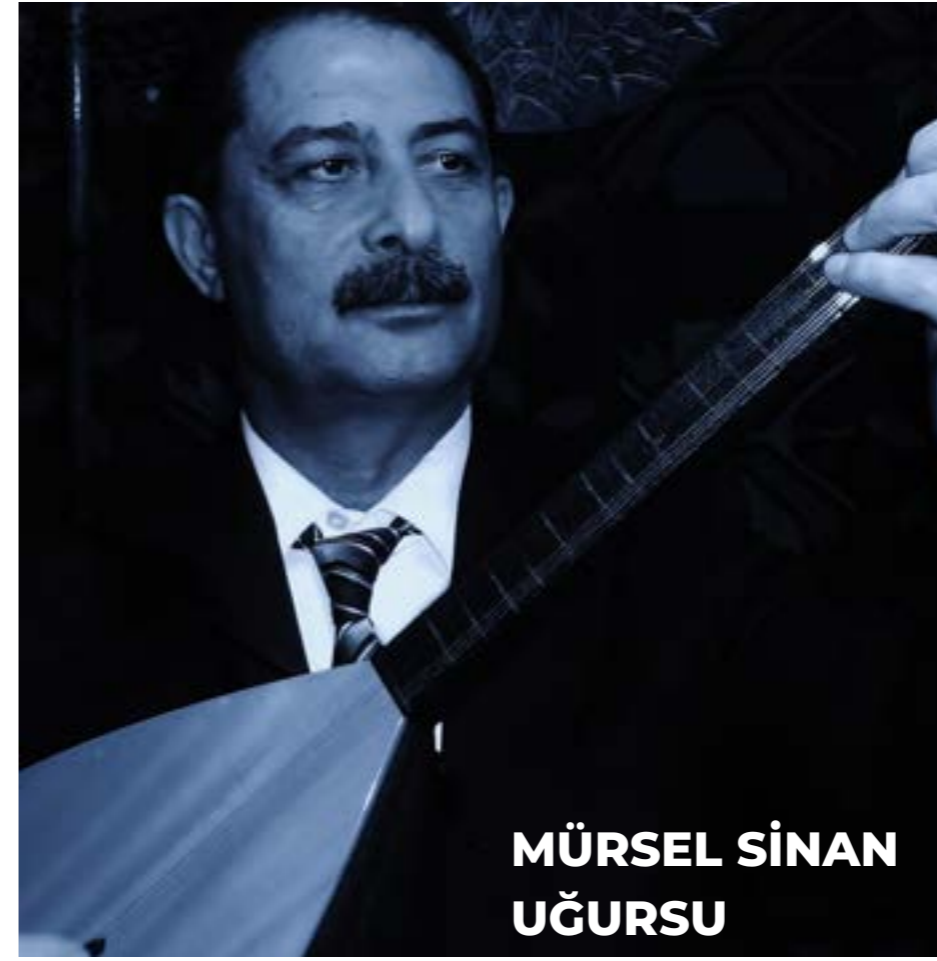
“ELİNİZDEKİ İMKANLAR NE İSE YARATICILIĞINIZI DA SONUNA KADAR O İMKANLAR DAHİLİNDE ZORLAMANIZ GEREKİYOR.”

AŞIKLIK GELENEĞİ

VE YAŞAYAN
AŞIKLAR

2

**MÜRSEL SİNAN
UĞURSU**

Aşıklık geleneğinin temsilcilerindensiniz. Bu yolda sizi etkileyen neydi?

Bağlama içimde olan bir aşk, bir hevestir. Ağabeyim Veysel Bey'in bağlama çalıp deyişler söylemesinden çok etkilendim. Ailemizde saza, söze, muhabbete düşkünlük Ata Dede geleneğimizden gelmektedir.

Aşıklık geleneğinin usta-çırak ilişkisi ile devam etmekte olduğunu biliyoruz. Bu süreçten bahsedebilir misiniz?

Gelenekle ilgili başka eğitim alanı olmadığı için usta çırak sistemi oluşmuş . Bizler

bir ve bir kaç ustadan uygulamalı dersler alarak yetiştik. Özellikle dinleyerek ve usta malı deyiş, türkü söyleyerek geleneği kavradık.

Sizi yetiştiren ustanız kimdi? Sizin de yetiştirdiğiniz, sizden sonra geleneği devam ettirecek öğrencileriniz var mı?

Ben yöremizde en meşhur olan Murat Çobanoğlu üstadımın yardımıyla ve bir çok usta Aşıktan ders aldım; örneğin Aşık Davut Sulari, Aşık Deyami, Aşık Hüdayi, Aşık Mihmani ve bunun gibi bir çok üstattan faydalanarak yetişmeğe çalıştım. Ayrıca yöremiz sanatçılarından Şahin Karashaşin, Salih Şahin'den nota ve müzik dersleri aldım . Ayrıca İstanbul'da Arif Sağ Müzik Okulu'nda 4 yıl müzik, nota ve solfej eğitimi aldım. Bazı müzik okullarında ve halk eğitim merkezlerinde usta öğretici olarak dersler verdim, öğrenciler yetiştirdim. Aşık olarak yetiştirdiğim ve benden etkilenecek ve beni dinleyerek yetişen bir çok genç olmuştur.

Aşıklık geleneğinde bağlamanın önemi nedir?

Bağlama, aşığın can yoldaşdır. Düşünen beyni ve haykıran gönlüdür. Aşık bağlamasıyla bir bütündür, âdeta bağlamasına aşıktır.

Badeli aşık geleneğinden bahsedermisiniz? Halen devam ediyor mu?

Bade ilham demektir. Aşktır, hevestir, hazdır. Öyle doldurulup içilen bir şey değildir ama geleneğe biraz daha maneviyat kazanmak için bu şekilde isimlendirilmiş ve söylenmiştir.

Aşıkların darağacında Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin gibi birçok hikaye bulunduğunu biliyoruz. Sizin böyle bir özelliğiniz var mı? Bize bu gelenekten biraz bahsedermisiniz?

Hikaye, aşığın kendisi ve yaşadıklarıdır. Gördüğünü, duyduğunu, duygularını anlatmasıdır. Çoğu zaman uzun kış günlerinde, düğün ve toplantılarda hoşça vakit geçirmek için hikayeler anlatmışlardır.

Aşıklık geleneğinin zaman içinde gerilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, aşıklık geleneği gerilemiştir. Bu da üretilen eserlerden bellidir. Edebî ve müzikal değeri zayıf olan eserler üretilmiştir. Eski üstad Aşıklarımızın eserlerini gördüğümüzde, duyduğumuzda kalitenin ne kadar yüksek olduğunu fark ediyoruz.

Bu geleneğe gönül veren gençlere nasihatlarınız nelerdir?

Bu alandaki üstadları dinleyip, ders almalılar. Geleneğimizde bağlamanın önemini düşünürsek mutlaka bağlama dersi almaları gereklidir.

DERTLİ DİVANI

Asıl adı Veli Aykut olan Dertli Divani, 1962 yılında Şanlıurfa, Kısas'ta doğdu. Çocukluk ve gençlik yıllarında buradaki muhabbet ve cem ortamlarında kültüre, inanca dair bilgiler edindi, kendisini yetiştirdi. Babası 1990 yılında Hakk'a yürüyen Büryani mahlaslı Hamdullah Baba bu süreçte onun için bir okul oldu.

Kısas'taki muhabbet erkânlarında, Hacı Bektaş Veli evlatlarından Emrullah Ulusoy, 21 Şubat 1978 tarihinde "Dertli" mahlasını, Bektaş Ulusoy da aynı yıl 12 Mayıs'ta "Divani" mahlasını verdi.

Dertli Divani'nin ilk solo albümü "Divane Gönül" 1989 yılında yayınlandı. "Diktiğimiz Fidanlar" albümü 1992 yılında, "Düvaz İmam" adlı albümü de 1996 yılında yayınlandı.

Bu dönemde yorumladığı eserler, Alevi-Bektaşî müziğinin en çok seslendirilen eserleri oldu. Değiş ve derlemeleri başta Arif Sağ olmak üzere birçok halk müziği sanatçısı tarafından seslendirildi.

2000 yılında "Serçeşme", 2005 yılında "Hasbîhâl", 2014 yılında "Hâkisar" adlı albümleri yayınlandı. Albümlerinde söz ve müziği kendisine ait olan eserlerin yanında Şanlıurfa'nın Kısas, Sırrın ve Akpınar köylerinde; Kahramanmaraş'ın Nurhak ilçesinde;

Adıyaman'ın Gölbaşı ilçesi ve Savran köyündeki cem ve muhabbet erkânlarında söylenen miraçlama, semah, tevhit ve deyişleri de seslendirdi.

Dertli Divani, âşıklık ve zakirlik alanında yaptığı hizmetlerinden dolayı Kasım 2010 yılında Birleşmiş Milletlerin kültür kuruluşu UNESCO tarafından "Yaşayan İnsan Hazinesi" olarak ilan edildi.

Aşıklık geleneğinin temsilcilerinden-siniz. Bu yolda sizi etkileyen neydi? Ayrıca Zakirlik-Aşıklık alanında 2010 yılında UNESCO tarafından "Yaşayan İnsan Hazinesi" olarak ilan edildiniz. Bu konularda neler söylemek istersiniz?

"Altım üstüm kaç kuruşluk/Efsaneyim efsaneyim/Aşık olmak dile kolay/Bahaneyim bahaneyim..." diye başlayan ve bundan 32 yıl önce bir eserimde aşık ve ozan olmanın o kadar kolay olmadığını ifade etmeye çalışmıştım. Çok kısaca söylemek gerekirse ırk, dil, din ve cinsiyet ayrımı yapmayan, dünyada olan biten olumlu olumsuz her şeye karşı duyarlı olan ve olayları insani değerler açısından edebi bir üslupla şiirleştiren kişilere Aşık/ Ozan diyebiliriz. Kendimi bu konuda Aşık/Ozan olarak ifade etme hakkına sahip olmadığımı, ancak karınca kararınca bu geleneğe layık olmaya çalıştığımı söyleyebilirim. Bu yolda beni etkileyen ilk isim babam Aşık Büryani'dir. Çocukluğum hep aşıkların muhabbet ve cem ortamında geçti. Aşık ve ozan denince aklıma gelen ilk isimler Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Seyyit Nesimi, Fuzuli, Şah Hatayi, Kul Himmet, Virani, Kaygusuz Abdal, Seyrani'dir.

Bana 2010 yılında Unesco tarafından Zakirlik-Aşıklık alanında verilen "Yaşayan İnsan Hazinesi" ödülü, aslında manevi olarak beslediğim tarihi süreç içerisinde yaşayan aşık ve ozan'lardan başlayarak yüzyılımıza doğru Aşık Veysel, Daimi, Davut Sulari ve Mahzuni

Şerif'lere kadar uzanan aşıkların, zakirlerin, ozanların ödülüydü. Onlar birer derya ben ise bir damla olabilsem ne mutlu. Bu ödül sadece şahsımda tecelli etmiş oldu,mutlu olduğum tarafı da budur.

Aşıklık geleneğinin usta-çırak ilişkisi ile devam etmekte olduğunu biliyoruz. Bu süreçten bahsedebilir misiniz?

"El ele, el Hakk'a" diye bütün batın-i ve tasavvuf-i anlayışla birlikte Alevi-Bektaşî geleneğinde bir deyim vardır. Bu "el ele, gönül gönüle" birlik olmak ve birlik makamında Hakk'a kavuşmaktır. Her şey aktarım oldukça çoğalır, damlalar devam ettikçe ırmağa, ırmak denize ve oradan da ummana dönüşür. Usta-çırak ilişkisi geleneğin geleceğe aktarılması anlamına geliyor. Bu her alan için geçerlidir diye düşünüyorum.

Sizi yetiştiren ustanız kimdi? Sizin de yetiştirdiğiniz, sizden sonra geleneği devam ettirecek öğrencileriniz var mı?

Öncelikle hem ustam hem babam olan Aşık Büryani, ayrıca Aşık Doksanda On ve Zakir Bakır Kondu da nasiplendiğim isimlerdir. Üçü de Hakk'a yürüdü. Cümle göçmüş aşıklarımızın devri daim olsun. Birikimlerimi 30 yıldır çevremde bulunan gençlere aktarıyorum. UNESCO ödülü sonrasında ise son 8 yıldan beri "Dertli Divani ile Mekteb-i İrfan Muhabbetleri" adı altında zakir ve aşıklık geleneğine gençlerin yönelmesine çabalyorum. Türkiye ile birlikte Almanya, İngiltere, Fransa, Danimarka, İsviçre, Hollanda, Belçika gibi ülkelerde 70 bölgenin üzerinde ve her bölgede yapılan 8-10 muhabbet ortamlarında yaklaşık 5 bine yakın gençlere ulaştık. İçinde en az 250-300 civarında Zakir-Aşık arkadaşlar var. Geleneğe hizmet aşkıyla, karınca kararınca bu çalışmalarımız son nefesimize kadar devam edecek.

Aşıklık geleneğinde bağlamanın önemi nedir?

Bağlama aşıklık geleneğini geleceğe taşıyan en önemli ve etkin olan enstrümandır. Aşık Cevri Baba, "Cevri bunda dilli Kur'an/Hem erkanlı yollu Kur'an/elimizde telli Kur'an/uürürüz hakkın izinden" derken Hak kelamı olan deyişlerin, nefeslerin icra edilmesinde ve bize verdiği manevi coşkudan dolayı bağlama kutsanmıştır.

Badeli aşık geleneğinden bahsedersiniz? Halen devam ediyor mu?

Genellikle rüya halinde bir ulu er, pir kişinin elinden bade içtiği anlatılan aşıkların yanı sıra, Davut Sulari gibi bizzat badeli aşık olduğunu söyleyenler de vardır. Aslında bade manevi bilgiyi, Hakk'tan gelen ilhamı simgeleyen. Aşıklar dost meclisinde kemalet ehli

olanların elinden de bade içer. Kul Hüseyin, "Güzel pirden bize bir dolu geldi/Bir sen iç sevdiğim bir de bana ver..." dediği gibi. Tabi zahir ve batın dediğimiz bir dış görünen bir de iç mânâ denilen boyutu var bu geleneğin.

Aşıkların dağarcığında Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin gibi birçok hikaye bulunduğunu biliyoruz. Bize bunlardan biraz bahsedersiniz?

Aşık kimdir diye Fuzuli'ye sormuşlar. O da "Aşık, canını cananına feda edendir.Can nedir ki feda etmeyeyim cananıma" diye cevap vermiş. "Leyla vü Mecnun" yani Leyla ile mecnun kitabını yazan da Fuzuli'dir. Leyla'nın aşkıyla mecnun olup çöllere düşen Kays, sonunda mevlaya kavuşur. Mecazi aşk hakikatte dönüşür. Ferhat'ın dağları yaran külüngü Şirin'e olan aşkının gücüdür. Kerem ile Aslı, Yusuf ile Züleyha, Sümmani ile Gülperi gibi bir çok anlatıların ister gerçek yaşanmışlığına, ister efsane ya da hikaye olduğuna inanılsa da sonuç itibarıyla özünde güzel duygularla olgunlaşıp, bizlere seçkin insan olmanın yollarını öğretiyor.

Aşık kahveleri bu gelenekte çok önemli. Ne zamandan beri aşık kahveleri var? Günümüzde bu aşık kahveleri var mı? Ayrıca kadın aşıklar yok mudur? ya da neden fazla bilinmiyor.

Yüzyıllar boyu yurdumuzun her bölgesinde gezgin aşıkların uğrak ve buluşma yerleri olarak aşık kahveleri adete eğitim merkezi gibi bir işlevi yerine getirmiştir. Günümüzde Kars ve Erzurum bölgesinin dışında neredeyse kalmadı; var olan kahveler de eski işlevini artık yerine getirememektedir. Büyük kent merkezlerinde dernek ve vakıflarda buluşmalar sağlansada usta-çırak ilişkisinin devamına yaşam koşulları da el vermiyor. Ciddi manada bir kültürel yozlaşmayı da görmeli ve bu geleneğe karşı sorumluluğu-

muza yerine getirmeliyiz. Evet unutulmaması gereken bir gerçeği burada dile getirmek gerekiyor. Kadın Aşık ve Ozanlarımız, tarih boyunca hep var olmasına rağmen erkek egemen bir toplum olduğumuzdan yeteri kadar öne çıkamamış ya da yok sayılmışlar. Birkaç önemli isimlerden bahsedecek olursak 18. yy ozanlarından Katiî mahlasını da kullanan Güzide ana, Münire baci, yüzyılımızdan Kul Rabia, Şahturna, Şahsenem, Gülçınar, Mahturna gibi daha nice kadın aşık ve ozanlarımız var.

Aşıklık geleneğinin zaman içinde gerilediğini düşünüyor musunuz?

Evet, ne yazık ki her alanda olduğu gibi bu gelenekte de aşınma, yozlaşma ve gerilemeden söz edilebilir. Aşık-ozan; öngörüsü olan mütevazî gönül insanıdır. Hem biraz arif, biraz kâmil, biraz da bilge kişidir. Bu özelliklere sahip olabilmek için edep-erkân denilen insan olmanın yolunu bulmak, öz benliğimizi bütün olumsuzluklardan arındırarak bilgi ve görgü sahibi olan kâmillerin, ariflerin muhabbetinde yetişmek, pişmek gerekiyor.

Bu geleneğe gönül veren gençlere nasihatlarınız nelerdir?

Tarihte geleneğin en önemli isimlerinden başta Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Seyyit Nesimi, Fuzuli, Karacaoğlan, Köroğlu, Dadaoğlu, Güzide Ana gibi nice aşık ve ozanlardan başlayarak yüzyılımıza doğru uzanan Erzurumlu Emrah, Sümmani, Geredeli Aşık Dertli, Sıtkı ve yüzyılımızdan Aşık Veysel, Davut Sulari, Yaşar Reyhani, Daimi, Mahzuni, Şahturna gibi aşık ve ozanların gençlerimizle birlikte edebi ve kültürel derinliklerini kavramamız gerekiyor ki gelenek daha canlı bir şekilde geleceğe taşınabilsin diye düşünmekteyim.

Dilek Türkan Kadın Eli Değmiş Şarkılar

Öncelikle sizi biraz yakından tanıyabilir miyiz?

Kendini tanımakta yoğun bir çaba ve heves içinde olmakla birlikte, tanıtmakta güçlü çeken bildiğim inancındayım. Bu bana hep tuhaf gelmiştir; kendini anlatmak. Günümüze bakacak olursak bu; oldukça ustalıklı yapılan bir şey. Tanıtımlar dünyasının içinde kendimi tanımsız tanınan kişi olarak adlandırırsam yanlış olmaz. Ben çabaladığım her ne varsa onu gerçeklik çerçevesinde samimiyetle yapıyordum. İçinde bulunduğum sanat hadisesini bir sunum dosyasına çevirmekten ziyade gerçekleştirme çabasıyla yapıyorum. Müzik tutkusu yaşamımın önemli bir bölümünü oluştururken, onu ailemin bir adım gerisinde tutuyorum. Bu bazen yorucu olabiliyor ama karşılığında yaşam bana huzur hediye ediyor. Yani kendimi tanıtmak olursa eğer masa başında çalışmaktan ziyade yapacağım projeye ya da bir şarkıya ya yürüyüş yaparken ya evimde bir örgü motifini çıkarırken ya da çiçeklerime günlük bakımlarını yaparken çalışıyor olabilirim. Kısaca; hayatı yaşıyor-

muş gibi değil gerçekten yaşamak hevesi olan biriyim. Çalışmanın zevke dönüştüğü bir işe (ki buna iş demek dahi tuhafıma geliyor) huzurlu bir aileye, gerçekleştirmek istediğim hayallere sahibim.

Müziğe olan tutkunuz ne zaman başladı?

10,11 yaşlarında başladı. Balıkesir'de doğdum ben. Üniversiteye kadar da orada büyüdüm. Orta birinci sınıfta iken okuldan eve ağabeyimle birlikte gidiyorduk. O halk eğitim merkezinin korosuna başladı ve ben de mecburen onunla gidiyor bir kenarda bekliyordum. Genellikle orta yaş ve üstü insanlar vardı. Az da olsa gençler de vardı ama çocuk hiç yoktu. Beyaz yakalı siyah önlüğüyle birkaç saat sıkılmadan oturan bu küçük çocuğun yanağında makas alıp duruyordu oradaki abla, teyze ve amcalar. Sonra koronun şefi Sıtkı Sahil bana da işaret etti bir gün sen de söyle diye, ben de bunu bekliyordum gibi hemen söylemeye başladım. Çoktan ezberlemiştim bile şarkıları. İlk konsere solo söyleyerek çıktım. Babam

ve diğer ağabeyim bağlama kursuna gidiyorlardı bizimle aynı zamanda, biz de TSM korosuna. Ailenin en küçük üyesi kısa süre sonra konserlerde solo şarkılar söylemeye başlamıştı. Bu beni son derece motive etmişti. Henüz küçük bir yaşta olmama rağmen hedefim belli olmuştu; Konservatuar.

İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Ses Eğitimi bölümünden mezunsunuz. Müzik eğitimi almaya nasıl karar verdiniz?

Yine o yaşlarda karar verdim. Kesinlikle konservatuar okuyacaktım, başka bir seçenek dahi düşünmedim.

Tarzınızla gençlerin eski şarkıları da severek dinlemesini sağlıyorsunuz? Bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Hiç böyle bir iddiam yoktu aslına bakarsanız. Ben tutkunu olduğum şeyi yapıyorum ve bir hedef kitle belirlemek, onun için çabalamak gibi şeylerden habersizdim.

Bunların olduğunu çok sonra fark ettim. Sevdiğim müziği sevdiğim şekliyle yaptım. Kendi zevkime güvendim ve hedef tahtam kendim oldum. Bana kalırsa müziğin yaşı yoktur müziğin olgunluk derecesi vardır. Ve zevk dediğiniz hadise duyabilmek görebilmekle ilgilidir. Bazı insanların bir ömür boyu duyamadığını bir çocuk duyuyor olabilir. Maalesef sınırlandıran da sınıflandıran da biziz her şeyi. Her konuda esnek olmak sizin sınırlarınızı da aşmanızı sağlıyor. Sınırım buna borçluyum, gençlerle aynı zevki paylaşıyor olmak çok mutlu ediyor beni.

Gelelim yepyeni projenize "Kadın Eli Değmiş Şarkılar". Bize projenizden bahsedebilir misiniz?

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde her yıl çeşitli salonlarda bu güne özel konserler yapıyorum.

2019'da yine böyle bir konser sipariş edildi. Ben de "Kadın Eli Değmiş Şarkılar" projesini ilk olarak o zaman gerçekleştirdim. Seyircilerin defalarca benden ya da başka şarkıcılardan dinledikleri kadın bestekar ve söz yazarlarının yaşamlarından, bıraktıkları izlerden söz ederken onları ne kadar az tanıdıklarını, toprak altında kalan sayısız hikayelerin ne kadar kıymetli olduklarına hepimiz şahit olduk ve etkilendik. Bunu bir albüm ve plak yapmak isteği ile sahne dünyasının bir diğer benzer alanı olan tiyatro sanatçıları ile böyle bir birliktelik oluşturabileceğimi, onlarla birlikte, sahnelere çıkmanın yasak olduğu dönemlerdeki yapılamamış eksik kalmış her ne varsa onları bugün yapmak hevesi ile oyuncu dostlarımı bu projeye dahil etmek istedim. Ve ilk olarak bir dost meclisinde çok sevdiğim ve başarılı iki dostum olan Demet Evgar ve Selen Öztürk'e bahsettim bundan. Heyecan ve istekle karşıladılar. Ben de önümüzdeki ilk konser sahnesine onları davet ettim. Birlikte çalışmaya başladık, aramızdaki muhabbetle konser konluğu olmaktan çıktılar, adeta projenin bir parçası oldular. Dünyada hiç beklenmeyen bir sürprizle karşılaştık, bu kötü sürpriz pandemi idi. Maalesef bu konseri henüz gerçekleştiremedik ama hikayelerin içine daha fazla girdik, daha çok o güçlü kadınlar olduk. Kadının gücünü güçlü hikayelerle anlatmamız gerekiyor. Elbette mağdura sahip çıkarak güçlü olan kadınları ön plana çıkarmamız, anlatmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu projede güçlü kadınlar var ve onların söyleyecekleri çok şey var.

Selen Öztürk ve Demet Evgar gibi çok değerli iki oyuncu ile başladı projeniz? Müzik ve oyuncu sentezinin devamı olacak mı yoksa farklı alanlardan isimleri de dinleme şansımız olacak mı?

Olacak tabii. Bu proje zamansız bir seri. Her

daim yenilerini ekleyerek çoğalarak büyüyecek bir proje. Çok değerli dostlarım var benimle aynı heyecanı paylaşan, kadınların üretimlerine değer veren. Onlarla dirsek temasında olmak ortak payede buluşmak bana güç veriyor.

Peki farklı projeleriniz var mı?

Şu sıralar yeni albüm için hazırlanıyorum. Halk ozanlarına olan yakınlığım bu süreçte biraz daha arttı. Hep yapmak istediğim bir şeydi, bu zamana denk geldi. Onların dili hayatın dili. Bir sözü bir ömre bedel. Benim sesimden nasıl tınlayacağını merak eder dururdum, yakında bunu paylaşacak olmanın heyecanını yaşıyorum. Ayrıca bu süreçte yazdığım yepyeni şarkılar var, onlar da olacak bu çalışmanın içinde. Haziran'da Fransız kontrbas sanatçısı Renaud Garcia Fons ile gerçekleştireceğimiz "Endülüste Raks" isimli konser projemiz için de çalışıyoruz bir yandan. İspanyol ve Fransız müzisyenlerin de olduğu bu proje de beni çok heyecanlandırıyor.

Gençlere tavsiyeleriniz nelerdir?

İsteklerine kulak vermelerini. İstemek başlangıç ama zevkli şeyler yapabilmek için önce zevk sahibi olmak gerekiyor. Bu da gençken oluyor en çok. Zevk sahibi olun, güzeli, iyiyi arayın o sizi muhakkak bulur. Ve bunun karşılığı da "İtibar" olur.

Canımız Sevgili Dilek Türkan'ın o ince ruhundan doğan bu proje müzik konusunda yaratıcılıklarıyla yaşadıkları çağı etkileyen, besleyen ve dönüştüren kadınların şarkılarından oluşuyor. Demet ve benim de ilk gençlik yıllarımızdan bu yana birlikte ürettiğimiz şarkılarımız vardı. Tüm bu sürecimizi bilip şarkılarımıza aile meclisimizde eşlik eden Dilek'in bizi bu projeye ortak etmesi çok heyecan ve mutluluk verici. Geçmişin ve günümüzün kıymetli sanatçılarından bizim seslerimizle kucaklaşmasına vesile olduğu için Dilek'e çok teşekkür ediyorum. Kadının eli tılsımlıdır ve değdiği dokunduğu her şey de bir güzellik yaratma kabiliyeti vardır. Birlikte nice tılsımlı tınlar yaratmak üzere esen kalınız efenim.

SELEN ÖZTÜRK

Bu fikir musikiyi hayatına aşk etmiş sevgili dostumuz Dilek'ten geldi, daha doğrusu bu davet. Aile meclisimizde elimizin değdiği şarkıları birlikte söyledik zaten Selen, ben, Dilek... Ama bu konser başkaydı. Hayatını musikiye adanmış kadınların şarkıları... Bazıları, zamanında içlerindeki musiki aşkını paylaşamaktan dolayı acı hayatlar yaşamış, o muhteşem yetenekler. Onlara edilen bu selamda benim de bir edam olsun istedim. Ve teşekkürle Dilek'in bu davetini kabul ettim.

DEMET EVGAR

BİLLUR YAPICI

ROCK MÜZİKTE KADIN SESİ

Rock müziği ile tanışmanız nasıl oldu?

Mtv, Raks kaset dükkanları, karışık kaset dolduran kasetcilerdeki merakla alınan karışık kasetlerin içindeki sürprizler, abimin eve getirdiği Metallica, Iron Maiden kasetleri ile.

Ama daha sonradan ben biraz daha alternatif soundlar dinlemeye başladım. Her duyduğum yeni isimi merakla dinleyip evde saatlerce beraber söyledim. Bu şekilde başladı ilgim.

Su an o dinlediğim her şeyin beni getirdiği nokta, en sevdiğim grupların doğduğu ülkede yasayıp, rock müziğin asi ruhundan etkilenen ama daha alternatif soundlarda İngilizce besteler yapmak oldu. Aslında o yılların bana verdiği saklı tohumların bazıları yeni yeni yesiyor benim için.

Türkiye’de çok dinlenen bilinen müzik türlerinin aksine yepyeni bir müzik yaptınız? Tepkiler nasıldı?

Evet ama galiba o yaptığımız müzik artık yeni dünyada eskidi bile. Tabi ki alternatif işler yapmanın her zaman doğru dinleyiciyi bulması ya da hemen sevilmesi kolay olmuyor. Eskiden de aynıydı, şimdi de aynı inat etmek lazım. Kendi kitlemizi yaratmak zaman aldı ama sağlam ve tatlı bir kitlemiz oldu. Fakat eklektik yapıda olan bir müzisyen olarak ben her albumun, her sarkinin aynı tarzda olması gerektiğini düşünmüyorum, bu sebeple dinleyicinin beklentilerini, yaptığımız sarkilarla zora soktugumuz zamanlar olabiliyor. Şimdiye kadar sabırla ve sevgiyle bizi yalnız bırakmayan herkese çok büyük sevgilerimi yolluyorum :)

Yaptığınız müziği tanımlamanızı istesek?

Kafama göre diyebilirim. Nükleer Baslıklı Kız olarak yaptığımız sarkıları Tansel Turna ile yapıyoruz. Ben sözleri ve vokal melodilerini yazıyorum. O riffleri buluyor, gerisi sonra bir şekilde geliyor. Oturup da bu tarz, su tarz yapalım gibi düşünmeden giriyoruz bestelere. Beraber yaptığımız bestelerde sonuç genelde alternatif rock olarak ortaya çıkıyor. Çünkü ikimizin de ortak sevdiği ve bizi bir araya getiren tarz o.

Solo olarak yaptığım ve yayınladığım özellikle su son 2 yılda yaptığım İngilizce sarkılarda tamamen içimden ne geliyorsa, ne kadar absürt ve ya alternatif olursa olsun kafama göre yapıyorum, kendimi yeniden keşfediyorum ve bundan büyük keyif alıyorum. Ortaya birbirinden farklı sarkılar çıkıyor. O yüzden gerçekten tarzım “bu” demek zor. İlla ki bir şey demek

gerekirse, bağımsız diyelim :)

Çok sayıda rock müziği grupları olduğu gibi solo albüm yapanlar da çok sayıda? Grup olmak bir avantaj mı sizce?

Grup olmak ikinci bir ailen var gibi. Çok fazla zaman geçiriyorsun, provalar yapmak için saatlerce stüdyoda kalıyorsun, beraber yolculuk yapıyorsunuz, beraber yemek yiyorsun, sürekli iletişim halinde oluyorsun. Ama iş beste yapma kısmına gelince kesinlikle tek olmak bazen daha özgür olmanızı sağlıyor. İkisinin de farklı duyguları ve sonuçları var. Ben su an tek basıma yaptığım sarkılardan çok ayrı bir zevk alıyorum çünkü kendimi keşfetmem, sınırlarımı görmeme sebep oluyor. Ama Tansel ile beraber, grup için besteler yapma düşüncesi ve girişimleri hala beni heyecanlandırıyor ve onunla bambaska yönler çıkabiliyor ortaya. Solo ve ya grup olma durumlarının bulunduğu nokta aynı, müzik için üretmek, dinleyiciyle buluşmak ve ortaya size ait bir kimya çıkartmak sonuçta. Dolayısıyla ikisinin de avantajları ve dezavantajları var.

Rock müziğinin Türkiye’deki gelişimi ile ilgili neler düşünüyorsunuz?

Çok güzel isimler, alternatif işler var ama gitgide kaybolan bir rock ruhu da gözden kaçmıyor. Bence eskisi kadar cesur bir rock müzik ortamı yok. Rock festivallerinde bile çıkan yeni isimlerin çoğu soft, alternatif pop, indie pop, hatta rap müzik yapanlardan oluşuyor. Çıkanların gerisi de eskilerden sevdiğimiz değerli gruplar zaten ki onlar da azaldı. Benim dikkatimi çeken yeni isimlerden birkaç tane var, baska da yok. Dolayısıyla eğer sadece rock müzikten bahsediyorsak bi yere gitmiyo gibi sanki :) Fakat zaten popüler dünyada da eski rock müzik algısının yerini modern soundlar aldı. Bir yandan ülke olarak bu gidisati takip ederek ilerlemek çok güzel.

Yurtdışındaki Rock müziği ile Türkiye’deki Rock müziği karşılaştığınızda ne gibi farklılıklar var?

Ben bu konuda İngiltere için konuşabilirim çünkü 4 senedir Londra’da yaşıyorum ve buranın az çok müzik dünyası hakkında fikirlerim oldu. Tabi ki bu ülke hepimizin hayran hayran dinlediği, özendiği en büyük rock gruplarının doğduğu ülke. Dolayısıyla zaten temelden böyle büyük bir fark var. Adamların kültüründe, sokaklarında,

publarında, radyolarında, evlerinde rock müzik var ve onu yasatmak onlar için önemli.

Dinleyicisi de müzisyeni de bu konuda çok sadık. Festivaller, küçük büyük grupların konserleri, hepsi ama hepsi bir şekilde kendine yer buluyor ve dinleniyor. En önemli noktalardan biri de ne yaparsan yap, kendin cabaladığın müddetçe, sahnede kendi sarkılarını caldığın müddetçe saygı ve ilgi görüyorsun. Dinleyici farklı yapılan şeylere ve yeniliklere sans veriyor ve sonrasında sana sadık kalıp konserlerini takip ediyor. Sosyal medyada binlerce, milyonlarca takipçin olmasa bile dünya turnesine çıkabiliyorsun. Yani bence büyük bir ilgi ve süreklilik farkı var. Bu ülkede canlı performanslar, festivaller olmazsa olmaz. Bu da rock müzik, pop müzik, indie, alternatif, rap, elektro müzik vs. her tarz müzik yapan kişiyi cesaretlendirip gelişimine ve büyümesine sebep oluyor. Aynı gelişim dinleyiciye de yansıdığı için biraz daha yıkılmaz bir kültür duvarı oluşuyor.

Çok daha uzun cevap yazılabilecek güzel bir soru bu ama kendimce özetle bu kadarını söyleyebilirim :)

Genç müzisyenlere tavsiyeleriniz nelerdir?

Eskiye saygı duyup, yeni şeylere her zaman acık olunlar. Cesur olunlar! Bi de beni dinleyip yorumlarınızı esirgemesinler :))

Sanatçı Nedir, Kime Sanatçı Denir?

Prof. Dr. Murat Şenel Önalı
Yönetim Kurulu Başkanı

Genel bir tarif olarak, bir düşünceyi ya da bir görselliği en güzel şekilde yansıtan veya ifade edebilen kişiye sanatçı diyoruz.

Zanaatkâr, her hangi bir maddeyi faydalı olsun diye yapar veya ortaya getirir; sanatçı ortaya getirdiği materyali güzel ve özgün olsun diye işler. Bu amaç farklılığı, güzel sanatlarla zanaatlar arasındaki en belirgin farktır.

Sanatçı, gerçekleri estetik öğelerle birleştirerek insanların zihnine kazıyan ve aydınlık çağların başlamasına destek olan kişidir. Bunu da bazen bir heykel bazen bir şiir bazen de bir beste ile yapar.

Sanatçı olabilecek insanın, görsel ya da işitsel olarak estetik öğeler üretebilmesi gerekmektedir. Üretemeyen insan sanatçı olamaz.

Sanatkârlık, eskiden doğuştan gelen bir yetenek gibi kabul edilirdi. Günümüzde, sonradan kendini geliştirerek çok yüksek sanatkârlık seviyesine gelebilen nadide insanların olduğunu görmekteyiz.

Her yaratıcı düşünen insan sanatkâr mıdır diye sorulacak olursa bunun cevabı "hayır"dır. Çünkü her yaratıcı düşünce sanat olmadığı gibi her yaratıcı düşünen de sanatçı değildir.

Müzik sanatıyla uğraşanlar:

1. Yorumcu
2. Çalgıcı
3. Besteci
4. Aranjör olarak düşünülür.

Müzik sanatında, çeşitli unsurlar bulunmaktadır:

1. Makam, usul bilgisi ve tempo
2. Notasyon (deşifre ve dikte)

3. Ses veya çalgı kalitesi (seste detonasyon, çalgıda yapılış teknikleri)

4. Prozodi bilgisi (Ses ve çalgının sözlere göre tonlanması)

5. Diksiyon bilgisi (Ses için, anlaşılır dilde okuma; Çalgı için yay çekme, mızrap vurguları olarak düşünülebilir)

6. Yorum (Ses ve çalgıda yapılmış eserin sözü veya sadece yalın müzik eserindeki konunun gereğine göre icrası)

Müzik sanatıyla uğraşanlar, müzik sanatında bilinmesi gereken; makam ve usul bilgisi, notasyon, ses veya çalgı kalitesi, prozodi bilgisi, diksiyon bilgisi ve yorum'dan ibaret olan bilgilerle yoğrulmuş ve bu bilgilerle donatılmış olmalıdır. Bunlardan birinin eksik olması, sanat yapacak kişinin etkinliğinde menfi sonuçlar ortaya koyacaktır. Genel olarak değerlendirmeler de, bu unsurların eksik veya fazlalığına göre olmaktadır.

Söz konusu maddelerdeki teorik bilgilerden bazılarının eksik olduğu sanatçılar da vardır.

Ancak yaşadığı ortam itibarıyla ve doğuştan gelen yetenekleri sayesinde bu eksiklikler, pratik olarak telafi edilmiş görünümündedir. Zamanla bu eksik görülen bilgileri, çalışarak kapatırlar da olmuştur. Bu aşamalarda geçirilen zaman ve mekân da, ayrı bir önem arz eder. Yıllar, sanatçıyı olgunlaştırır ve gerçek bir sanatçı olmasını sağlar.

Çalgıcı, besteci ve yorumcu müzik sanatında 6 madde olarak belirttiğimiz bilgiler konusunda bilinçli uygulamalar yapıyorsa, başarı derecesi yüksek olacaktır.

O halde müzikte sanatçıyı özetle şöyle tarif edebiliriz:

Müzikte, kendi alanında kusursuz icra ve yorum yaparak sonuca en iyi şekilde ulaşan kişidir.

POP MÜZİK

ROPÖRTAJ
EMRAH KARADUMAN
GÖKHAN ÖZEN
BİLAL SONSES

EMRAH

KARADUMAN

“**ÇÜNKÜ ESTETİĞİ OLAN VE İYİ HİSSETTİREN MELODİLERİN LEZZETİ DEĞİŞMEZ, ANCAK PAKETİ VE SUNUMU DEĞİŞİR. DEĞİŞMELİDİR DE!**”

Pop/popüler müzik sizin için ne anlam ifade ediyor? Herkes bu müzik türüne ışığını yitirmiş bir yıldız gözüyle bakarken halen bu müzik türünü icra etmeye devam etmek akıntıya karşı yüz-mek mi demek?

Rutin olandan uzak duran, söz-müzik-sound ve düzenleme kombinasyonu ile yeniliğe yeşil ışık yakan anlatımlar tüketicinin radarından kaçmaz. Eski dönemlerde hit olmuş birçok önemli yerli ve yabancı şarkı, çeşitli müzik tarzlarından etkilenerek melez bir karışımdan oluşmuştur. Bu şarkılar bazen Klasik bazen İspanyol bazen Latin müziklerinin rüzgarlarıyla beslenmiş, ve bir yandan da popüler olana oranla daha az bilinen müzik türlerini insanlara tadımlık olarak tanıtmıştır. Bu etkileşimin günümüzde ve gelecekte devam edecek olan bir formül olduğunu söyleyebilirim. Çünkü estetiği olan ve iyi hissettiren melodilerin lezzeti değişmez, ancak paketi ve sunumu değişir. Değişmelidir de! Yeni jenerasyonlar için prodüktörler olarak yeniliklere, yaratıcı iş birliklerini sunmaya açık olmak ve ayak uydurmak zorundayız. Bu sunuma, şarkıya özel hazırlanarak tasarlanmış koreografiler de dahil olmak üzere, ayak uyduramayan veya buna enerjisi olmayan üreticiler popülerlik kulvarından elenirler. Popüler olmak gibi bir kaygıları yoksa, ne mutlu onlara zaten.

İnternetin yaygınlaşması ve dijitalleşmeyle birlikte pop/popüler müziğin geçirmiş olduğu dönüşüm hakkında neler düşünüyorsunuz? Sizce pop/popüler müziğin dinleyiciler üzerindeki etkisi azalmaya mı başladı?

Pop müzik ve popüler müzik bence farklı kavramlar. Popüler müzik, çoğunluk tarafından sevilmiş, özgün ve dönemsellik olan müzik türlerinin genel ifadesinde kullanılabilir, kendi başına bir tür olmadığı için içeriği değişebilir, çoğunluğa hitap ettiği için popülerdir. Pop müzik ise çok sayıda kültür karışımının sürekli yenilenerek yinelenmesidir, dolayısıyla ölümü imkansızdır, çünkü pop mutasyona uğrayabilen bir virüs gibidir. Hatta Spotify'nın Türkiye ve global viral listelerindeki ilk 10 şarkıyı incelersek, içlerinde çok eski zamanlarda çok sevilmiş melodileri veya türleri barındırdığını fark edebiliriz. Örneğin; 'Dipsiz Kuyum' isimli şarkımın altyapısında 'Future Bass' olarak bilinen bir müzik tarzının elementlerini kullandım, fakat vokal melodisi ise yoğunlukla arabesk unsurlar içeriyor. O yüzden kendimi ne 'Arabesk' ne de 'Future Bass' prodüktörü olarak sınıflandırabilirim, dolayısıyla bu şarkımın tarzını soranlara 'Futurebesk' diyorum. Mesela şu dönem severek dinleyip desteklediğim sanatçılardan biri olan Ezhel, sevdiğim bir çok tarzı başarılı bir şekilde harmanlayarak yeni müzikler sunuyor.

Bir zamanlar sahne ışıkları altında parıldayan ve o sahnelerden hiç inmeyeceğini düşündüğümüz pek çok popstar artık müzikleriyle değil de özel hayatlarıyla gündeme geliyor. Üstelik bu yalnızca ülkemizde değil, dünyada da böyle. Bunun sebebini neye bağlıyorsunuz?

Gerçekten yaratıcı bir müzisyenin bunlara ihtiyacı yok, çünkü şarkılarının dinleyici tarafından sahiplenilmesi zaten başlı başına bir PR oluşturur. Ancak ortada ses getirecek kıymetli bir eser yoksa, yıllardır alışkın olduğu hayat standartlarının altına razı olamadığı için olsa gerek, pek de saygınlığı olmayan bu tarz PR yöntemlerine başvurular olabiliyor maalesef...

Spanish National Research Council'in farklı dillerde 450 binin üzerinde şarkının dinlenmesiyle yaptığı bir araştırma var. 1955-2010 yılları arasında çıkan binlerce pop parçayı dinleyen merkezin verdiği sonuç şöyle: Pop müzik artık daha da gürültülü ve melodik ancak hepsi birbirine benziyor. Üstelik nota kombinasyonundaki çeşitlilik de giderek azalmış. Bu araştırma sonucunu da hesaba katarak olursak; sizce pop/popüler müzikte fark nasıl yaratılabilir ve nasıl kalıcı olabilir?

Bundan 50 sene önce üretilmiş arabalara bakarsak, onlarda da dört tekerlek, bir direksiyon, dikiz aynası vb. aksesuarlar görürüz. Eser sahiplerinin ve meslek birliklerinin, birbirlerine bazı esneklikler sağlaması konusunda üretim farkındalığı oluşturması gerektiğini düşünüyorum. Yani artık kimse kimseye (kopyalama olmadığı sürece) 'ben dört tekerlekli olarak ürettiğim bir arabada yuvarlak direksiyon kullanmıştım, sen kullanamazsın...' gibi iddialarla davalar açıp, yeni ve güzel eserlerin oluşu-

mu bağlamında birbirlerinin üretim enerjilerini düşürmemeleri gerekli...

Özellikle son dönemde pop/popüler müziğin elektronik müzikten rap müziğe dek birçok farklı müzik türüyle ortak icra içinde bulunmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu durumun avantajları ve dezavantajları hakkında neler düşünüyorsunuz?

Türk pop müziği özellikle 2018'den sonra kısır bir döngüye girmişti, insanlar da bundan çok sıkılmıştı. Benzer dönemde, Rap müzik, farklı duyarlılıklar içeren sözler ve melodiler yakalayıp, soundunu da Amerika'da çok popüler olan Trap müzik soundu ile güncelleyince, ülkemizde daha popüler hale geldi ve pop müziğin önüne geçti. İlerde yine bir yenilik yapılmazsa, her gün çıkan 100 tane birbirinin çok benzeri Trap müziğin de, Türkçe Pop'da yapılan aynı hataların sonuçlarıyla yüzleşmesini ön görmek zor değil... Fakat yaratıcı eserler hiçbir zaman değer kaybetmez. Duygu ve mantık kombinasyonunu doğru kullanan prodüktörler, yeni melez tarzlar ve iş birlikleriyle bu karmaşalardan sıyrılarak, halkın benimseyeceği müzikleri oluşturup sunacaklardır. Aynı şey diğer tarzlar için de geçerli, birbirlerinden çok farklı lezzet ve karakterde olan müzisyenlerin iş birliği yapmaları da şart. Böylece müziğimizin yurt dışındaki gücü artar. Belki de şu an dışarıdan bakıldığında bizim için 'bunlar daha kendi müziklerini sahiplenemiyor, biz neden takip edelim?' diye düşünebilirler. Pazarlama bağlamında bakıldığında, Türkçe playlistlerin daha çok takip edilmesini hedefleyen çalışmalar yapmak gerek. Müziğimizin değer olarak görülmesiyle yurt dışından iş birliklerinin daha sık teklif edilmesi mümkün olabilir. Yani neden yabancılar bizim playlistlerimizi dinlemek istemesin? Ya da neden Türkçe bir şar-

kının bir bölümünde kendilerini Türk halkına sevdirebilmek adına yer almak istemesin?

Türkiye'de müzik sektöründe telif hakları meselesiyle ilgili neler düşünüyorsunuz? Sizce telif hakları kapsamlı biçimde korunabiliyor mu?

Eskiye nazaran gelişme kat edilmiş olmasına rağmen hala tam anlamıyla yeterli koruma sağlanabilmiş değil. Mesela bugün dünyayı kasıp kavuran 'TikTok' uygulamasının içinden müziği çıkarırsak, geriye hiçbir şey kalmaz... Bu uygulama eser sahiplerine hiçbir ödeme yapmamakla beraber, dinleyicinin eser sahiplerinin kazanç sağlayabildiği esas platformlara vakit ayırmasına da ciddi ölçüde engel olabiliyor... Yani tüketicinin Youtube, Spotify gibi yüksek çözünürlükte müzik dinleme imkanı sunan platformlara ayıracak vakti kalmayabiliyor. Oysaki prodüktörler olarak bir şarkının sadece stüdyo aşamasında bile tüketicie daha temiz ve kaliteli duyular sunabilmek için azımsanamayacak miktarda paralar harcıyoruz.

Ufukta yeni albüm ya da EP çalışmalarınız var mı?

Biri İngilizce diğeri de Almanca olmak üzere iki şarkılık bir EP yayınladım. Bu kez 'Let Me Go' şarkısıyla tanıdığımız 'No Method' grubu ve 'Sie Liegt In Meinen Armen' şarkısıyla tanıdığımız Muhabbet ile çalıştık. İlk klip Muhabbet ile beraber yaptığımız 'Geheim' adlı şarkımıza geldi. (İlgilenenler Youtube'da 'Karaduman Music' isimli kanalımdan erişebilir.) Son olarak güzel sorularınız için çok teşekkür ediyorum, değerli okuyucularınıza saygılarımı sunuyorum.

GÖKHAN ÖZEN

Müzik hayatınıza nasıl başladınız? Kısaca bahsedebilir misiniz?

Müziğe olan ilgimi çocukluk çağımda ailem keşfetti. Çünkü sürekli şarkı söylüyordum. Ayrıca dinlediğim bütün şarkıların enstrüman kanallarını ayrı ayrı dinleyip söylemek gibi bir alışkanlığım oldu. Bu anlattığım ben 5-6 yaşlarındayken. Örneğin, dinlediğim bir şarkının bas gitar melodisini bütün gün boyunca mırıldanabiliyordum. Bence çocuk çağlarda başlayan bu alışkanlığım sayesinde de aranjör yönüm çok gelişti. O dönemlerde, Ankara Devlet Opera ve Balesi çok sesli Çocuk Korosu ve TRT Ankara Radyosu Türk Sanat Müziği Çocuk Korosu'nda 12 yıl boyunca sürecek müzik eğitim hayatım başlamış oldu.

Pop/popüler müziği tercih etmenizın sebebi nedir?

Müzik benim için bir bütündür. Türleri ise kişinin kendini en iyi şekilde ifade edebildiği dallardır. Hem çok sesli müzik hem Türk Sanat Müziği alanlarında aldığım temel bilgileri sentezleyerek, buna yaşadıklarımı ve

duygularımı da katarak şarkılar yazıyorum ve yazdığım şarkıların alt yapısını da kendim yapıyorum ki bu da benim pop kulvarının dışındaki tarzlarda da şarkılar yapabilmemi sağlıyor. Bugüne kadar yaptığım aranjelere baktığınız zaman içlerinde pop, pop rock, r&b, disko, reggaetone, hiphop ve edm tarzında beatlerin olduğunu rahatlıkla görebilirsiniz. Ama genel olarak pop başlığı altında kategorize ediliyor olması doğal, bu da dinleyici kitlesinin geniş olmasından kaynaklanıyor, çünkü popüler.

İnternetin yaygınlaşması ve dijitalleşmeyle birlikte pop/popüler müziğin geçirmiş olduğu dönüşüm hakkında neler düşünüyorsunuz? Sizce pop/popüler müziğin dinleyiciler üzerindeki etkisi azalmaya mı başladı?

Geçtiğimiz 20 sene boyunca pop müziğin hızla kan kaybettiği ortada ve benim görüşüme göre bunun internetin yaygınlaşması ile hiçbir ilgisi yok. Üretilen şarkıların niceliği artarken niteliği çok düştü. Bu da türk pop müziğinin kendisini tekrar etmesine, duygusunu ve heyecanını

ytirmiş şarkılar üretmesine sebep olmuştur. Kırk yılın başı farklı beatlerde heyecan yaratan pop hitleri üretiliyor olsa da bunlar koca bir sektörü kurtarmaya yetmez tabii. Bu anlamda görevin bütün sektör profesyonellerine düştüğünü düşünüyorum. Şarkı yazarları artık yazılmamış yazmalı, aranjörler aynı set üzerinden onlarca aranje ve beat yapmayı bırakmalı.

Tüketimin bu kadar hızlı olduğu bir dönemde pop müziğinin tüketimi için neler söylemek isterseniz?

Dijitalin yayılmasıyla pop müzik de diğer müzik dalları gibi daha hızlı tüketilmeye başladı, ki bence normal. Dünya'da da bu böyle. Ama şu da bir gerçek popüler müzik alanında her geçen gün yeni şarkılar çıkıyor, dinleyenler bu kadar çok arzın olduğu piyasada tabii ki bazı şarkıları hızlı tüketecekler, bazı şarkıları da geleceğin klasik şarkıları listesine ekleyeceklerdir. Bu tamamen üretilen eserin kalitesi ve dinleyenlere duygusunu aktarabilmesi ile alakalı. Bu şartları sağlayan eserler ne tarz olursa olsun kesinlikle kalıcı olacaktır.

Pop/popüler müzikte fark nasıl yaratılabilir ve nasıl kalıcı olunabilir?

Az önce söylediğim gibi; cesur olarak:) Kolya kaçmadan, çok çalışarak, Dünya'yı takip ederek, en önemlisi de kendini bularak.

Yeni nesil isimlerin yaptığı işleri de takip ediyorum ve içlerinde yolunu bulan müzikerler var. Bu beni de heyecanlandırıyor. Tek düze olmak yerine kendi müziğini yapan, arkasında duran ve çalışkan olan yaratıcılığını da ekleyerek farkını koyacaktır.

Pop müziğinin diğer müzik türleriyle sentezlenmesi hakkında düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Bu, benim hem aranjör hem besteci olarak ilk albümümden beri yaptığım bir şey zaten. Her türlü tarzı pop ile sentezleyebiliriz. Anadolu köklü ve çok zengin bir sanat tarihine sahip. Biz de bu toprakların çocuğuyuz ve bu mirasın sahibiyiz. Bu zenginliğin müziğimize yansması çok doğal.

Gençlere bu konudaki tavsiyeleriniz nelerdir?

Müziği koşulsuz şartsız hep çok sevmeleri en önemli şey bence. Bizim işimiz severek yapılacak bir iş çünkü. Çok okumak, çok dinlemek, çok farklı insanları gözlemlemek çok şey katar. Yazıp, bestelemekten vazgeçmesinler. İstedikleri müziği yaparak mutlu olsunlar.

Ufukta yeni projeleriniz var mı? Bizimle paylaşabilir misiniz?

2021'de hayata geçirmek için kurguladı-

ğımız yeni işlerimle ilgili takvimimiz baya dolmaya başladı. 2020'de tam da pandemi başında çıkan son albümüm "Firardayım"ın şarkılarına video klip çekmeye devam ediyorum. Yeni yılda bu albümle ilgili yeni sürprizlerim olacak:) Üstüne bir de kitabım yayınlanacak.

Kendi şirketim Pony ve dağıtım ortağımız Sony Music Türkiye ile benim solo albümlerinin yanı sıra düet projeler de yapmaya karar verdik. Bu anlamda hangi tarz müziği yaparsa yapsın herkese kapım açık. Hatta bu proje için bir çok genç müzisyen ve yerli/yabancı sanatçılarla da instagram hesabım üzerinden mesajlaşıyoruz. Ve en hızlı bu yolla ilerliyoruz.

Ayrıca elimdeki yüzlerce hazır, bitmiş hit şarkıyı nasıl dinleyici ile buluşturacağım düşünüyorum, hepsini kendim yorumlayamayacağıma göre bugüne kadar hep yaptığım gibi yine bana ulaşan ve isteyen tüm sanatçı dostlarımla bu şarkılarımı paylaşacağım.

Şimdi çok detay veremesemde duyuracağımız projelerle heyecanlı günler bizi bekliyor.

BİLAL SONSES

Pop/popüler müzik sizin için ne anlam ifade ediyor? Herkes bu müzik türüne ışığını yitirmiş bir yıldız gözüyle bakarken halen bu müzik türünü icra etmeye devam etmek akıntıya karşı yüzmek mi demek?

Aslında bu soruyu öyle düşünenlere sormak lazım. Ben öyle düşünen herkes kısmında değilim. Her ürün gibi Pop Müzik'te değişim süreci ve sancıları yaşıyor. Bu sürecin sonunda taşlar yerine oturacak ve yeni haliyle Pop Müzik tekrar yerini alacaktır. Ancak dijital soundların gelişmesi, sosyal medyanın etkisini artırması müzik çeşitliliğinin de artması sonucunu çıkarmıştır. Dolayısı ile artık tek bir müzik türünün sektörü domine edeceğini de sanmıyorum.

İnternetin yaygınlaşması ve dijitalleşmeyle birlikte pop/popüler müziğin geçirmiş olduğu dönüşüm hakkında neler düşünüyorsunuz? Sizce pop/popüler müziğin dinleyiciler üzerindeki etkisi azalmaya mı başladı?

Daha önceki soruda tam da bunu çok net ifade ettiğimi düşünüyorum. Popüler müziğin dinleyiciler üzerinde etkisi azalmış olabilir. Bunun nedeni dijitalleşme ile birlikte müzik çeşitliliğinin artmış ve her çeşit müziğin dinleyiciye ulaşma imkanı bulmuş olması.

Bir zamanlar sahne ışıkları altında parıldayan ve o sahnelerden hiç inmeyeceğini düşündüğümüz pek çok popstar artık müzikleriyle değil de özel hayatlarıyla gündeme geliyor. Üstelik bu yalnızca ülkemizde değil, dünyada da böyle. Bunun sebebini neye bağlıyorsunuz?

Bence değişimi ve yenilenmeyi yakalayamıyorlar. Yeterince araştırma yapmıyorlar. Ekipleri ya yeterli değil ya da ekiplerini pek dinlemiyorlar. Ayrıca bunu yaptıklarında bir süre sonra tekrar oyunda yerlerini alabileceklerini de düşünüyorum.

Spanish National Research Council'in farklı dillerde 450 binin üzerinde şarkının dinlenmesiyle yapmış olduğu bir araştırma var. 1955-2010 yılları arasında çıkan binlerce pop parçayı dinleyen merkezin vardığı sonuç şöyle: Pop müzik artık daha da gürültülü ve melodik ancak hepsi birbirine ben-

ziyor. Üstelik nota kombinasyonundaki çeşitlilik de giderek azalmış. Bu araştırma sonucunu da hesaba katacak olursak; sizce pop/popüler müzikte fark nasıl yaratılabilir ve nasıl kalıcı olunabilir?

İşin teknik kısmında yorum yapacak kadar akademik bir kariyerim yok. Bilimsel veriler böyleyse doğrudur. Fark yaratmaya gelince aslında çok basit. Zamana ayak uydurmak, yeni soundları, gelişen teknolojiyi iyi takip etmek, çok çalışmak bence başarıyı ve kalıcı olmayı getirir.

Özellikle son dönemde pop/popüler müziğin elektronik müzikten rap müziğe dek birçok farklı müzik türüyle ortak icra içinde bulunmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu durumun avantajları ve dezavantajları hakkında neler düşünüyorsunuz?

Ben de sıklıkla bunu yapıyorum. Yapılan proje her iki tarafın menfaatine ise niye yapılsın ? Dolayısı ile bu tarz çalışmaları, doğru proje olmakla birlikte çok faydalı ve mantıklı buluyorum.

Türkiye'de müzik sektöründe telif hakları meselesiyle ilgili neler düşünüyorsunuz? Sizce telif hakları kapsamlı biçimde korunabiliyor mu?

Telif hakları Türkiye'de hep tartışılan bir konu olmuş. Bu alanda çok gayretli çalışmalar yapıldığını görüyorum. Bence sıkıntı buna rağmen dünyanın çok gerisinde olmamız. Dolayısı ile dünyadaki örnekleri iyi incelemeli ve bu modelleri Türkiye'ye ye de uyarlamalıyız. Her konuda olduğu gibi, bu alanda da dünyayla entegre olmalıyız. Sürekli üreten biri olarak telif hakları konusunu çok önemsiyorum. Bu konuda çalışan kurum ve kişilerin çok yetkin olmaları ve yüzlerini dünyaya dönmeleri gerekir.

Ufukta yeni albüm ya da EP çalışmalarınız var mı?

Yeni şarkılar üretmek benim hayatım. Ben onun için ve onunla yaşıyorum. Dolayısı ile şu tarihte yeni bir şarkı yayınlayacağım diye bir hedef koymuyorum. Ürettiğim veya bulduğum bir şarkıyı piyasaya süreceğim kalitede görürsem çıkarıyorum. Dolayısı ile neredeyse her ay yeni bir proje ile dinleyicilerin karşısında oluyorum.

Sezen Cumhur Önal

SÖZ MÜZİĞİN KALP ATIŞIDIR.

"Çikolata Renkli Sanatçı" dendiğinde hepimizin aklına sevinçlerimizi, hüznümüzü, aşklarımızı anlatan ve yaşatan onlarca şarkıya hayat veren, tek isim gelir; Sezen Cumhur Önal.

Sanatla olan bağı küçük yaşlarda başlayan Sezen Cumhur Önal, ilk Türkçe sözlü popüler müzik denemelerini yaparak bu müzik türünün sevilmesinde ve geniş kitlelere yayılmasında büyük rol oynamıştır. Fecri Ebcioğlu ile Türk Pop müziğinin mimarı kabul edilmektedir.

1958 yılında Tercüman Gazetesi'nin Beyoğlu muhabirliğini yaparak gazetecilik mesleğine başlayan Sezen Cumhur Önal, sanat hayatına İstanbul İl Radyosu'nda "Plaklar Arasında" adında bir programla başladı. "Latin Rüzgarı" programını da hazırlayıp

sunan, İspanyol müziğine ve diline sevdalı olan Önal, "Hafifi Melodiler, Misafir Sanatçılar, Plakların Dilinden, Beyaz Perdeden Müzik, Yıldızlar ve Plaklar" gibi birçok radyo programı da yaptı.

Radyo programlarının ardından Türk Televizyon tarihine damga vuran efsanevi "Müzik Yelpazesi" programını 1985 yılında hazırlayıp sunmaya başladı. Birçoğumuzun hayatına damga vuran program, en iyi müzik yayın programları sıralamasında yerini korumaktadır.

Enrico Macias, Adamo, Patricia Carli, Ninno Ferrer, Guy Marchand, Los Machucambos, Elsa Quarte, Mario Zelinotti, Luigi Tenco, Peppino di Capri ve Peppino Gagliardi gibi İtalyan ve Fransız bir çok şarkıcı ile çalışmış ve kendi ülkelerinden önce Türkiye'de şöhret olmalarını sağlamıştır.

Bir röportajında "Şarkı sözleri müziğin kalp atışlarıdır" diye vurgu yapan Önal, yaptığı programlarda yabancı eserlerin farklı dillerde söylendiğini fark edince neden Türkçe olmasın diye düşünerek Türkçe sözler yazmaya başladı. Dönemin ünlü yabancı şarkıcılarına, Türkçe sözlerle şarkılarını söyledi. İlk şarkısını Sacha Distel'in seslendirdiği Chanson Orientale'ını "Kime Derler Sana Derler" adıyla 1967'de Türkçe pop müziğine kazandırdı. "Yeşil Gözler İçin, Altın Yüzük, Bir Gün Sana Döneceğim, İspanyol Kadını" gibi birçok eserini Johnny Hollyday gibi ünlü isimler seslendirdi.

Berkant'ın seslendirdiği "Evvel Zaman İçinde" çok sevilmiş, bu şarkının büyük ses getirmesinin ardından Tanju Okan, Berkant, Özdemir Erdoğan, Selçuk Ural, Ertan Anapa, Kamuran Akkor, Ayten Alpman, Füsün Önal, Rana Selçuk Alagöz, Mehmet Taneri, Yavuz Özışık, Nilüfer ve Mavi Çocuklar gibi çok değerli yorumcular Önal ile çalışmıştır.

**EVVEL ZAMAN İÇİNDE
BİR KIZ SEVDİM DELİCE
BÜTÜN MAHALLE PEŞİNDE
KAÇIRDIM ONU GİZLİCE**

ESERLERİNDEN BAZILARI

AŞK ESKİ BİR YALAN
BÜTÜN DUALARIM SENİNLE
DUYDUK DUYMAYIN DEMEYİN,
SOKAĞINDAN GEÇTİM DÜN GECE
SENİ BEKLİYORUM
BAHAR GELİNCE
KOKLADIĞIM İLK VE SON ÇİÇEKSEN

Türkçeyi güzel kullandığı için kendisine "Türk Dil Kurumu Onur Ödülü" verilmiştir. Türk Pop müziğine yaptığı hizmetlerden dolayı da "Devlet Sanatçılığı" unvanıyla onurlandırılmıştır. Ayrıca Fransa ve İtalya hükümetleri tarafından "Sanat Şövalyesi Madalyası" ile ödüllendirilmiştir. Sezen Cumhur Onal, Türk-Fransız dostluğuna yaptığı katkılardan dolayı Fransa tarafından, bu ülkenin sanat ve edebiyat alanındaki en yüksek ödülü olan "L'Ordre Des Arts Et Des Lettres" (sanat ve edebiyat şövalyesi nişanı) "Chevalier" unvanı ile ödüllendirilmiştir. Bundan başka İtalya Cumhurbaşkanı Giorgio Napolitano ve Başbakan Romano Prodi tarafından Türk ve İtalyan uluslarının geleneksel dostluğunun simgesi olarak kendisine "Ordine della Stella della Solidarieta" nişanı ve "Cavalier" unvanı verildi.

9. ayında bile yaptırabileceğin hamilelik sigortası mı?

Üstelik Vehbi Koç Vakfı Sağlık Kuruluşları'nda da geçerli.*

Demir Sağlık ve Hayat Sigorta'nın İki Can Koç Sağlık Hamilelik Sigortası ile hamilelik dönemi ve doğum sonrasında anne ve bebek sağlığı güvence altında.

*Amerikan Hastanesi, Koç Üniversitesi Hastanesi, Bodrum Amerikan Hastanesi, MedAmerikan Tıp Merkezi.

Müşteri Hizmetleri
0850 252 04 04

Demir
Hayata iyi bak

www.demirsaglik.com.tr

AKIN OK

İLE AKROSTİŞ SANATI ÜZERİNE

Dünya sanat tarihi ve müzik endüstrisine 100'ün üstünde albüm ve 40'a yakın kitap ile önemli katkılar sağlayan üyemiz Akın Ok ile bir söyleşi gerçekleştirdik.

Akrostiş şiir yaratıcılığınız nasıl başladı?

Ülkemizin sanat dünyasındaki gelişmeler, sanat insanlarının renkliliğine olan tanıklığım, onlarla iş yapmam, 40 yılın içinde biriktirdiklerim, bana bir yön çiziyordu.

Yeni yazı, yeni düşlerimin olması kaçınılmazdı! Böylesine tarihi olan bir coğrafyanın yaratıcı sanat mutfağı mutlaka öne çıkmalıydı diye düşünerek kendi içimde sorgulamalarım başlamıştı. Ama çocukluğumda kulağımda kalan ezgiler, sözlerin atlası ve bir geleneğin insanlarından aldığım hayat notaları vardı. Her sorgulama, her üretme bilincinde insanın taşıdığı izler yeniyi yaratmasına neden olur. Balaban'dan, Cem Karaca'ya, Lütfi Akad'dan, Atıf Yılmaz'a, Oktay Sinanoğlu'ndan, Esin Afşar'a, Fikret Kızılok'tan, Barış Manço'ya onlarca sanat, kültür insanlarımızla kurduğum ilişkilerin bende bıraktığı derinlik önümü açıyor, besliyordu.

Üç kuşak ile kurduğum yaşam köprüsü içinde tabii ki bir sonuç çıkacaktı. Çalışmalarım, sanatın her dalında üretimler ve deneysellikler çoğalıyordu. Her insanın tarihine, hayat notalarına katıldığımda bu dil ve felsefe oluştu adım adım. Çünkü zaten

biyografiler, eleştiriler, denemeler yazılıyordu. Ama akrostiş yazım belleğinde yatay ve dikey okuma aynı zamanda bir birikimin aynası olmak zorundaydı. İşte bütün zorluklarına rağmen omzumda taşıdığım insanlık tarihi ışığı beni o işçiliğe ve madeni kazımama getirdi!

Şiir ve Beste üretirken nasıl bir yol izliyorsunuz?

Tabii ki öncelikle, son çalışmalarım, dünya sanat arenasına bizden bir ekol sunulması gerekiyordu ki o yolu seçmem kolay olmadı. Evet, müzikal öğeler ve anlatımlar birçok eserin türlerindeki derinlikler tartışma götürmez! Akrostiş şiir tekniğinin dünyada çığır açacak bir dilin, bir müziğin, sanatta kuran estetik değer olacağını göreceğiz mutlaka. Aslında, heyecanımı anlatamam sizlere ama bir şarkı dinlerken onun alfabesindeki, sunum büyüğü ve gücü müthiş şeyler yaşatacaktır. Ya da adama bak diyecekler tarihi yeniden dizayn edip önümüze koyuyor. Kendim ile baş başa kaldığımda içimdeki çocuğun dili, kompozisyonu, renkleri durmak bilmez. Konu ve kişi üzerinde ön çalışmaları yapıyor ardından yazım sayfamda metinleri çalışıyorum. Bir ressamın eskizleri oluşturması neyse ya da

film yönetmenin plan karelerindeki incelikler senkronu veya dansçının sahne kurgusundaki adımlarındaki derinlik kadansı her şey bir ruha girip onun dünyasında yolculuğa çıkmakla oluyor.

Sözlerinizde durmadan tarihe göndermeler yapıyorsunuz, neden?

Çok doğru dile getirdiniz teşekkürler, sanatçılar yaşadıkları yüz yılın tanıkları ve belleğidir!

Sivas'ta ölen 35 insanımızın adlarıyla onlara yazdığım akrostiş şiirler ve "Canına Yandıgım Sivas" olarak dijital müzik portallarında yayınlanan arkasından Irak'ta ölen milyonlarca insan, Soma gibi bir trajedide ölenler için tek tek yazdığım şiirler, ağıtlar sıradan bir anlatım, sıradan bir tarih notaları olamazdı! O yüzden çeyrek yüz yıllık sanat ile sanat üretimine baktığımızda onlarla vicdan ve vefa ışığında ürettiğim için mutluyum. Şarkılar, türküler, şiirler yazmak sadece bir günlük paylaşım değil, bir o kadar da gerçek sanat tarihinde sanatın can suyu olmaktadır. Şu karanlık yüz yılın acılarından geçerken; hangi sanatçı, sırtını tarihe dönerse o sanatçının kimliği eksik kalıp, silinip gitmez mi? Dünya arena-

sında var olmak için gerçek sanat üretimini insanlığın ve dünyanın önüne koymak zorundasınız.

Türkiye sanat endüstrisinin neresinde?

Fransız Devrimi'nin dünyaya armağan ettiği sanatçılar Anayasası'ndan bakınca çok zengin bir birikime sahip olmamıza karşın Cumhuriyet Devrimi hamlesinden günümüze gelen kazanımlar henüz çok aşama kaydetmedi. Çünkü batı sanat endüstrisinde ne satacaksınız?

Onlara her yıl para ödeyen kurumlarımız var fakat büyük atılımları gerçekleştiremedik! Yani, dünya sanat borsasına katılmak için köklü üretimler ve sanatçıların önünü açan yasalar olmalıydı.

Gençlere ve çocuklara yönelik sanat atölyeleri kuruyorsunuz, onlarla yaşadıklarınızı anlatır mısınız?

Evet, daha çok uyuşturucu bağımlısı çocuklar ve sahipsiz kalan gençlerle çalışıyorum. Tespit ettiğim bölgelerin belediyeleri ya da derneklerinde yaratıcı düşünme, akrostiş metin yazma, sanatın her dalında düşünme programı çalışması yapıyorum. Arkamızdan gelen üç kuşakta müthiş sanat sevgisi ve sahiplenışı var. Onların zekası, pratikliği bizleri umutlandırıyor, Türkiye'nin yıldızları durmadan geliyor, büyüyor, yeter ki yurdun sanatçı çocukları programı hayata geçsin.

Son olarak yeni çalışmalarınızdan bahsedebilir misiniz?

Özellikle yazdığım şiirler ve şarkılar bir kaç dilde yurt dışında yaşayan sanatçılar tarafından söylenmeye başladı. Ülkemizin birçok dilde tanıtılması için özel sanat kitapları ve eserlerinin çalışmalarını hazırladım. Ülkemizin ilk kadın sanatçıları yazdım; iki dilde kitap olarak yayınlandı. Kısa zaman önce uyuşturucu bağımlısı olan çocukların, gençlerin bölgelerindeyim. Onlardan öğrendiğim ve önüme koyduğum güzel sanat projeleri doğdu. 1000'in üstünde çocuğun kendi el yazıları, şiirleri için bir sergi kitabı hazırlığındayım.

Dipnot: Akın Ok - MESAM, MÜYORBİR, Türkiye Yazarlar Sendikası, Türkiye Pen, BE-SAM üyesi, Sanatçılar Topluluğu, İstanbul Sanat, Türkiye Sanatçılar Platformu Kurucusu

“

SANATÇILAR YAŞADIKLARI YÜZYILIN TANIKLARI VE BELLEĞİDİR!

”

MESAM'DAN HABERLER

MESAM OCTOPUS RIGHTS MANAGEMENT SYSTEM

Müzik alanında faaliyet gösteren ilk meslek birliği olarak; dijital dönüşüm projesiyle bir ilke daha imza atarak Türkiye'de FİKRİ HAKLARI tamamıyla MESLEK BİRLİĞİ-MİZE ait, % 100 YERLİ ve MİLLİ yazılımımız, "MESAM OCTOPUS RIGHTS MANAGEMENT SYSTEM" in isim tescilini aldık.

Yeni yazılımımızla birlikte üye, eser, dağıtım, lisanslama, hukuk ve finans akışlarının tam entegre bir şekilde yürütülmesi amaçlanmış bu sayede daha efektif bir iş döngüsü oluşturulmuştur. Sözleşme tabanlı veri tabanımız sayesinde bütün editörlük anlaşmaları, eser sahiplerinin anlık meslek birliği durumları ve karşılıklı temsilcilik anlaşmamız bulunan meslek birliklerinin sözleşme detayları tutulabilmekte ve bu sayede yapılan dağıtımları ve eser kayıt işlemlerini otomatik olarak gerçekleştirilebilmektedir. Uluslararası hak sahibi veri tabanı olan IPI sistemle tam uyum sağlanarak üye kayıtları IPI sistemde açılmakta ve tüm dünyadaki hak sahipleri yerel sistemimize aktarılmaktadır.

Eserlerin kayıt aşamasında uluslararası veri tabanı olan WID ve CISAC üyesi meslek birliklerinin birçoğunun eser veri tabanlarını barındıran Cis-Net veri tabanına direkt olarak bağlanıp gerekli bilgileri hızlıca yerel veri tabanımıza aktarılabilir. Bu sayede yabancı eserlerin takibi kolaylıkla yapılabilmektedir.

Üye hak edişlerinin dağıtılması için yönergemizle ve uluslararası bağlayıcı kurullarla tam uyumlu bir dağıtım modülü geliştirilmiştir. Yeni dağıtım modülümüz sayesinde üye hak edişleri dağıtılırken bir yandan da bu veriler web hizmetleri sistemimize aktarılmaktadır. Böylelikle üyelerimiz web hizmetleri sayfalarından hangi dağıtımdan, hangi lisanslama dönemi için, hangi eserlerinden ne kadar hak ediş aldıklarını online olarak takip edebilmektedirler.

Lisanslama alanında hukuk büroları ile yapmış olduğumuz anlaşmalar neticesinde yapılan lisanslama faaliyetlerinin mobil uygulama ve web hizmeti ile Temsili Lisanslama Birimimizce yönetilebilmesi için bir modül geliştirilerek; sahada yapılan lisanslama başvuruları anında MESAM'a iletilerek sözleşmeye dönüştürülebilmektedir.

Teknolojinin sürekli geliştiği bir dünyada ihtiyaçlar da değişmektedir. Bu sebeple her geçen gün değişen talep ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda yazılımımız güncellenmektedir. MESAM OCTOPUS RIGHTS MANAGEMENT SYSTEM ile artık her şey daha hızlı ve kolay.

Yeniliklerimizi takipte kalın.

MESAM WEB SİTESİ ÜYE GİRİŞ PORTALI

Yenilenen web sitemizle artık her şey daha hızlı. Güncel eser listenize ve dağıtım raporlarınıza kolayca ulaşabilir; detaylı olarak inceleyebilirsiniz. YouTube'da yer alan eserlerinizde hak talebimiz olup olmadığını kontrol edebilirsiniz.

Kitap Önerilerimiz

ALEVİ BEKTAŞI MÜZİK KÜLTÜRÜ VE SEMAHLAR (2019)

Kültür ve Turizm Bakanlığının sanatçılarından; Salih TURHAN - Neşe AYIŞIT tarafından hazırlanan ve ELFED / Elazığ Dernekler Federasyonu sahipliğinde, Karaca Ahmet Sultan Derneği Paydaşlığında yayımlanan kitap, konusu itibarıyla gerek nitelik gerekse nicelik açısından bugüne kadar yayımlanmış en kapsamlı kitaptır.

İçerisinde, Alevi-Bektaşî inanç ve müzik kültürüne dair geniş bilgi ile birlikte Anadolu, Trakya ve Rumeli coğrafyasından derlenmiş ve halen kendi bölgelerinde icra edilmekte olan 200 Semah Havaşının notası ve metinleri yer almaktadır. Yüz yıllardan beri farklı nedenlerden dolayı kurumsallıktan uzak yaşayan/yaşatılan bu kültürün nirengi noktası olan "Semah Havaları" bu çalışma sonucu metin ve ezgi varyantları ile birlikte külliyat haline getirilmiştir.

Beethoven'in Son Dönem Yapıtlarına Bütünleşimci Bir Bakış Denemesi UÇSUZ BUCAKSIZ BİR DÜNYADA GEZİNİRKEN

Erhan Karaesmen

Bir insanın adı olsun bir doğa oluşumunun adı olsun, öyle bazı özel sözcükler vardır ki zihinlerde kapsayıcı bir kudretin, anıtsal bir büyüklüğün canlanmasına yol açar. Himalaya Dağları, bu söylenenin vurucu bir örneğidir. Benzer şekilde Beethoven sözcüğünün telaffuzu, bir insan adını anımsatmaktan öte çok özel ve yoğun imgelerin kaynağını oluşturur.

Himalaya Dağları, doğanın bağrından fıskırmış yoğun güç unsurlarıdır; Beethoven ise "uygarlık" denen yüce olayın içinden fırlayıp gelmiş çok yoğun bir başka güçtür.

Bu kitapta, alışılmışın dışında bütünleşim (fraktallik) anlayışı çerçevesinde sanatsal yaratıcılığın ve çok güçlü bir örnek olarak da Beethoven'ın son dönem yapıtları ele alınmıştır.

YARATMA CESARETİ

Rollo May

YARATMA CESARETİ, Amerikan psikolojisi ve varoluşçu psikoterapinin önde gelen ismi Rollo May'ın en temel yapıtlarından biri. May, psikoloji, psikoterapi, felsefe ve sanatla yakın ilişkisinden ötürü, yaratıcılık konusunu ilginç bir perspektiften inceliyor.

Tüm varoluşçular gibi o da kaygı olgusuna büyük önem vererek, değişimin kaygının içine gömülerek varılacak bir yaratıcılık düzeyinde gerçekleşeceğini vurguluyor. Geçiş dönemi psikolojisinin tüm olumsuzluğunu, yaratıcılığın zorunluluğu adına kutlayan May, "yeni olan"ın her yerde fıskırdığı bir dünyada, insanın bilindiği kaynaklara güvenmesi gerektiğini savunuyor.

Bunun için de yeni bir cesaret biçiminin bireyde yaratılmasına önemli katkılarda bulunuyor. Bu kitabın, kişiye kendi kaynaklarından yararlanmakta ve günümüzdeki ahlaksal çözümlenin çöküntüsü altında kalmadan yeni bir yaşam kurmakta düşünsel destek sağlayacağına inanıyoruz.

TÜRK MAKAM MÜZİKÇİSİNİN SEYİR DEFTERİ-I

Şerife Güvençoğlu / Orkun Zafer Özgelten

Seyir bir kavram olarak karşımıza Abdülbâki Nasır Dede'nin Tedkik ü Tahkik adlı edvarında bu türden makam anlatımları ile karşımıza çıkar.

Bugün kullandığımız Türk makam müziği sisteminin ilk kurucularından olan Rauf Yekta Bey, Dr. Suphi Ezgi ve Hüseyin Sadettin Arel seyri Türk makam müziği eğitim sisteminin bir parçası olarak görmekten vazgeçmemişlerdir.

Eski ya da yeni fark etmeksizin, Türk makam müziği üstatlarının mutabık olduğu konu, bu müziğin "femî muhsin"den yani güzel ağızdan öğrenileceğidir. Bu öğrenme metodunu oluşturan yapı taşı ise, hiç şüphesiz seyirdir. Kitapta 16 adet basit ya da ana makamda tespit edilen örnek eserler doğrultusunda, kullanılan aralıklar, perdeler, perdelerin birbirleri ile ilişkileri çözümlenerek bir seyir yapma mantığı ortaya konulmuştur.

Kitabımızın ister öğrenci isterse müziğin herhangi bir kademesinde uğraşanlara yardımcı olacağına inanıyoruz.

Suya Yazılan

Fazıl Say

Zamanı kullanmayı, Sükûnetikorumayı, İçtenliğe inanmayı öğren.

"Etrafında sevmedikleriyle ilgilenme. Sana ilham verenlere yönel. Ruhun ve beden için nereden, ne aldın? Ona bak. Bazı olaylar ve hâller, hiç işleyeceği olmayan sanatsal yaratıcılıkları bile devreye sokar. Sanatçı, bir olayda aniden yeniden doğar. Her an her şey olabilir. Ki Türkiye; her an her şey olabilir babında zengin bir ülkedir. Sen almaya bak, almamaya değil. Kendinle savaşma, dialektik düşün. Yazarsan, yazdığın anın okuru ol. Müzisyensen, o an çaldığının dinleyicisi ol. Kendine dışarıdan bak ki; kendi savaşını, en kısa bu yolla bitirirsin."

Caz Standartları - Bir Repertuar Rehberi

Ted Gioia

Ödüllü caz tarihçisi Ted Gioia bu kapsamlı rehberde, iki yüz elliden fazla caz bestesini aydınlatıcı bir biçimde yorumluyor. Bu kapsamlı ve benzersiz araştırmada, caz repertuarının kalbinde yer alan her bir beste için ayrıntılı inceleme içeriyor: bestenin söz yazarları, kimlerin kaydettiği, caz tarihindeki yeri ve daha pek çok bilgi. Renkli anekdotlar ve uzman yorumlarıyla dolu Caz Standartları caz severler için bir başucu kitabı.

"Caz Standartları'nı bu kadar ilgi çekici kılan, Gioia'nın caz geleneğinin içinden biri olarak yazması. Caz Standartları'nı okumak, Gioia'nın çalışını dinlemekten farklı değil, sadece sevdiği (ve sevmediği) parçaları paylaşmakla kalmıyor aynı zamanda bilgilerini de okura sunuyor."

Zahmetsiz Ustalık

Kenny Werner

"Genç müzisyenler arasında hayalet korkusu oldukça yaygındır. Örneğin bir piyanistseniz, çalmadan önce Art Tatum'u düşünmek istemezsiniz! Bu kendinizi ayağınızdan vurmaya benzer. Funky ve ritmik çalmak istiyorsanız Herbie Hancock'u düşünmek bunu yapmanızı engelleyebilir. Çalarken "Keith Jarrett" ismini zihninizde tekrarlayın, bunun ne kadar eğlenceli olduğunu göreceksiniz. İşe gitmeden önce, Miles Davis beşlisinin altmışlarda yaptığı bir albümü dinlemek bir felakete yol açabilir. "Modern" ve "sofistike" çalma ihtiyacına yenik düştüğünüzde kendinizi berbat çalarken bulabilirsiniz. Böyle anlarda omuzlarınız yükselir, boynunuz zorlanır, yüzünüz sanki başka biri olmaya çalışıyormuşçasına, kurumuş bir erik gibi buruşur. Doğuştan hakkınız olan yaratıcılığı yadsır ve yeniden yaratmaya mahkûm olursunuz! Çoğumuz bütün bu müzisyenlerin yaptıklarını tekrar yapmaya razı oluruz, ama çoğumuz onlarla aynı ustalık düzeyinde olmadığımızdan, bu işi asla inandırıcı bir şekilde yapamayız. Çabalarken de kendimizi fazla gerebiliriz. Bir başkasının sound'unu başarılı bir şekilde tekrarlasanız bile, o tarzın sınırlarını aşmaktan (bu durumda aptalca görüneceğinden) korktuğunuz için gücünüz ve derinliğiniz eksik olabilir. ..."

MASRAFLAR
ÜST ÜSTE
GELİYORSA

SİZ DE
TEB'E GELİN

3 AY
ERTELEMELİ
KREDİNİZ
TEB'DE

İhtiyaçlarınız için
TEB'den 3 ay ertelemeli
ihtiyaç kredisine başvurun,
masraflar gözünüzde
büyümesin.

TEB

teb.com.tr / 0850 200 0 666

Detaylı bilgi için teb.com.tr'yi ziyaret edebilirsiniz.